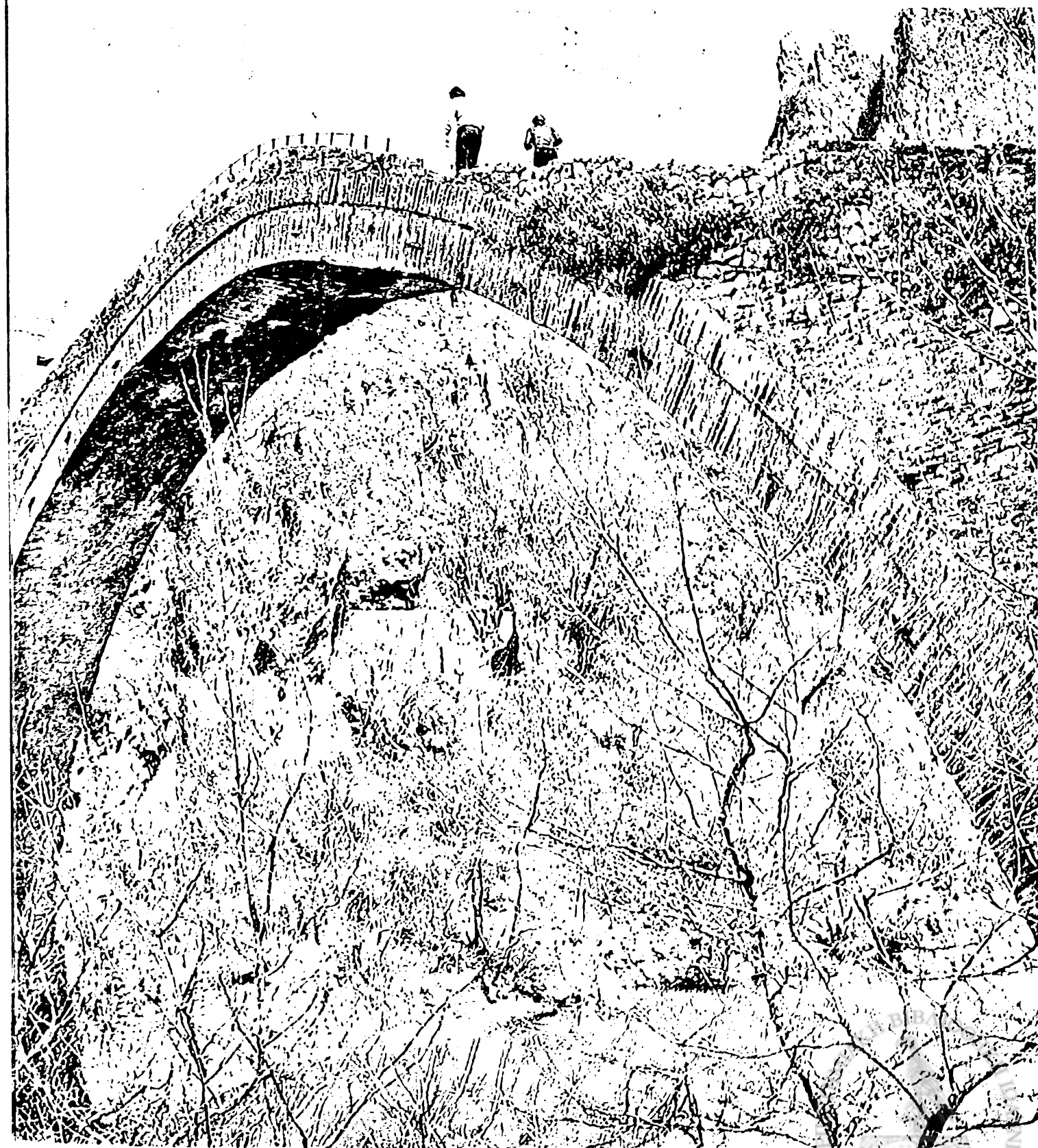

"ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ"

ΔΕΛΤΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΕΩΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΕΤΟΣ ΙΒ	ΤΕΥΧΟΣ 105	ΙΟΥΝΙΟΣ 1985	Γραφεία: Οδός Μαυρομυγιάλη 7 Αθήνα 106 79 Τηλ. 36.21.651 - 65.99.783
---------	---------------	--------------	---

ΤΟ ΓΕΦΥΡΙ ΤΗΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

ΑΘΗΝΑ 1985

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
(ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΚΟΜΙΤΑΤΟ)
1906

ΠΑΝΑΓ ΔΑΓΚΛΗΣ
Υπαρχηγός Γενικού Έπιτελείου
Πρόεδρος
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΟΥΜΑΣ
Γεν. Διευθυντής ΣΠΑΠ
Σ ΣΠΥΡΟΜΙΛΙΟΣ
Αρχηγός Χειμάρας
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΜΕΛΑΣ
Ανθυπίαρχος
ΧΑΡ ΛΙΑΜΠΗΣ
Ανθυποπλοίαρχος
ΧΡ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ
Λόγιος
ΜΙΛΤ ΠΑΝΤΑΖΗΣ
Υφηγητής Πανεπιστημίου
ΧΡ ΧΡΟΝΗΣ
Υπολοχαγός Οικονομικού
ΠΕΡ ΚΑΡΑΠΑΝΟΣ
Δικηγόρος
ΧΡ ΜΑΛΑΜΟΣ
Ταγματάρχης Μηχανικού
ΓΕΩΡΓ ΓΑΓΑΡΗΣ
Δημοσιογράφος
ΑΥΓ ΑΒΕΡΩΦ
Πολιτευτής

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
(ΑΝΑΣΥΣΤΑΣΙΣ)
1934

Έπιτιμος Πρόεδρος
ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΙΚΚΑΛΙΝΟΣ
Ομότιμος Καθηγητής
του Πανεπιστημίου Αθηνών
Ακαδημαϊκός

ΔΙΑΤΕΛΕΣΑΝΤΕΣ ΠΡΟΕΔΡΟΙ

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΒΛΑΧΟΣ
Ο από Ιοαννίνων Αρχιεπίσκοπος
Αθηνών και τας Ελλάδος
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΟΥΜΑΣ
Γεν. Διευθυντής ΣΠΑΠ
ΑΝΤΩΝΙΟΣ Κ ΠΑΛΗΣ
Στρατηγός
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΠΑΛΑΝΟΣ
Ακαδημαϊκός
ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΚΑΛΛΙΑΦΑΣ
Καθηγητής Πανεπιστημίου
ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΙΚΚΑΛΙΝΟΣ
Ακαδημαϊκός
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΒΑΡΕΤΟΣ
Δικηγόρος Δημοσιογράφος

“ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ” ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ - ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ - ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑ - ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΓΡΑΦΕΙΑ: όδος Μαυρομιχάλη 7

ΑΘΗΝΑ Κ.Α. 10679

ΤΗΛ. 36.21.651

Υπεύθυνος σύμφωνα με τό Νόμο:
ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΣ
Αγία Παρασκευή Αττικής - Τερψιθέας 64
Κ.Α. 15341
Τηλ. 6599.783

Τυπώνεται και αποστέλλεται με αυτοπροαί-
ρετη συνδρομή 500 δραχμών τό χρόνο.

Φωτογραφία εξωφύλλου από το βιβλίο
-ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΓΕΦΥΡΙΑ- του Σ. ΜΑΝΤΑ

ΤΟ ΓΕΦΥΡΙ ΤΗΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Το γεφύρι της Κόνιτσας σήμερα, πάνω στον Αώο, έργο του Πυρσογιαννίτη πρωτομάστορα Ζιώγα Φρόντζου. Το έχτισε το 1870, σε διαστάσεις 20×40 μέτρα. Όταν φυσούσε αέρας δυνατός, μικρή καμπάνα, κρεμασμένη κάτω από την κορυφή της καμάρας, άρχισε καμπανίσματα προειδοποιώντας τους περαστικούς για τον αυξημένο κίνδυνο.

"ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ"

ΔΕΛΤΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΕΩΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΕΤΟΣ ΙΒ'

ΤΕΥΧ.
105

ΙΟΥΝΙΟΣ 1985

Γραφ.: Μαυρομιχάλη 7 · 106 79 · Αθήνα
Τηλ. 36.21.651 — 65.99.783

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελ.

Η λυγερή με τούς κλέφτες	241
Βηματισμοί στον «Τσαμικό»	242
Δημητρίου Σάρρου σινοπτική Αυτοβιογραφία	243
Ἀπόφοιτοι Διδασκαλείων Κε- στορατίου	249
Ἀθαν. Λέκκα Ὁ Ἐπίσκοπος Ἀπολλωνίας ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ	258
Βασίλη Βετσοπούλου. Ὀδοι- πορικὸ Πυρσόγιαννη - Λε- σκοβίκι	260
Χρυσάνθης Ζιτσαίας. Οἱ ἀρ- ρώστιες παλαιότερα. Τὸ «τσιὰτ» καὶ τὸ «πάτ» τοῦ Δεσπότη	264
Τῆς Συντάξεως. Ἡπειρωτικὴ Πνευματικὴ Ζωὴ καὶ Κίνηση	267
Τῆς Συντάξεως. Ἑσωτερικὴ Ζωὴ καὶ Κίνηση	271

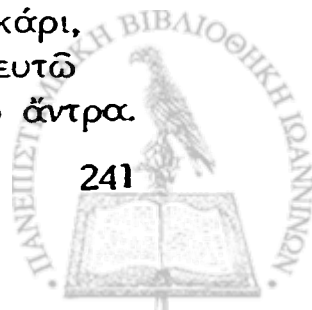
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ :

Γ. Μπρουζιώτης — Γ. Κατσαρός
Κωλέττη 4, 106 81
Τηλ. 360.38.20, ΑΘΗΝΑ

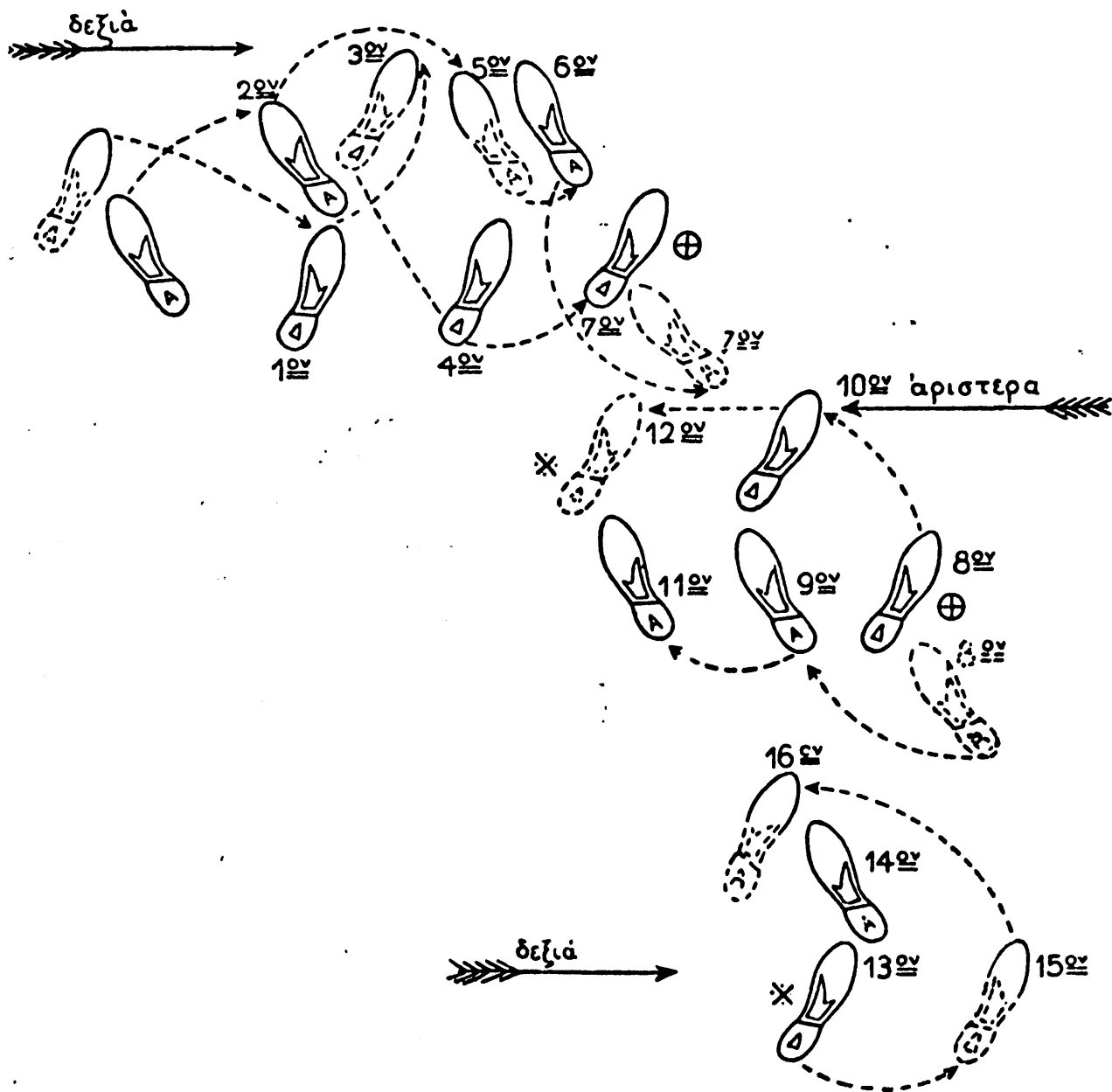
ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ

Ἡ λυγερὴ με τούς Κλέφτες

Ποιός εἶδε ἥλιο τὸ βραδὺ
κι ἀστρὶ τὸ μεσημέρι
ποιός εἶδε κόρη ἀνύπαντρη
ἀντάμα με τούς κλέφτες.
Δώδεκα χρόνους ἔκαμε
ἀρματωλὸς καὶ Κλέφτης
κανέννας δὲ τὴ λόγιαζε
ἀπὸ τὰ παληκάρια.
Καὶ μιὰ Λαμπρὴ, μιὰ πασχαλιά,
μιὰ πίσσημη ἡμέρα,
βγῆκαν νὰ παίξουν τὰ σπαθιά,
νὰ ρίξουν τὸ λιθάρι.
Κι ἡ κόρη ἀπὸ τὸ ζόρι τῆς
κι ἀπὸ τὴ λεβεντιά τῆς
τῆς ξεθλικώθη τὸ κουμπὶ
καὶ φάνηκε τὸ θυζὶ τῆς.
Ἄλλος τὸ λέει μάλαμα,
κι ἄλλος τὸ λέει ἀσήμι
κι ἓνα μικρὸ κλεφτόπουλο
στάθηκε καὶ τούς λέει:
— Δὲν εἶναι κεῖνο μάλαμα,
δὲν εἶναι κεῖνο ἀσήμι
μόν' εἶν' τῆς κόρης τὸ θυζὶ,
τῆς κόρης τὸ μαστάρι.
— Τσώπα, τσώπα, κλεφτόπουλο,
ἔξυπνο παληκάρι,
κι ἐγὼ θὰ λά σὲ παντρευτῶ
θὰ λά σὲ πάρω ἄντρα.

II ΤΣΑΜΙΚΟΙ
THE TSAMIC DANCES
14-24

ΒΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΤΣΑΜΙΚΟΥ

(Χαρ. Σακελλαρίου - Έλλην. Χοροί. Αθήναι 1940).

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΣΑΡΡΟΥ

Ἐθνικὴ καὶ Ἐκπαιδευτικὴ Δράση - Ἐπιστημονικὲς ἔργασίες

Συνοπτικὴ αὐτοβιογραφία Ἐν Ἀθήναις τῇ 10 Ὀκτωβρίου 1923

Α'. ΣΠΟΥΔΑΙ

Ἀποπερατώσας τὰς γυμνασιακάς μου σπουδὰς ἐν τῇ Ζωσιμαίᾳ Σχολῇ τῶν Ἰωαννίνων τὸ 1890, ἐφοίτησα εἰς τὸ φιλολογικὸν τμῆμα τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου καὶ ὑπέστην λίαν εὐδοκίμως τὰς διδακτορικὰς μου ἐξετάσεις κατὰ Μάρτιον τοῦ 1897. Βραδύτερον ὑπέβαλον εἰς τὴν Φιλοσοφικὴν σχολὴν ἐναίσιμον ἐπὶ διδακτορία διατριβὴν ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «τὸ φωνῆεν α, ἐν τοῖς Ἑπειρωτικοῖς ἰδιώμασιν», ἧς ἐγκριθείσης ἀνηγορεύθην διδάκτωρ τῆς φιλολογίας, τυχὼν τοῦ βαθμοῦ λίαν καλῶς.

Ἀσκήσας τὸ ἔργον μου ὡς καθηγητῆς, γυμνασιάρχης καὶ γενικὸς ἐπιθεωρητῆς καὶ ἐκπαιδευτικὸς Σύμβουλος ἐπὶ 36 ἔτη μέχρι σήμερον, μετέβην κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν τετράκις (1921 καὶ 1925 καὶ 1931) καὶ διέτριψα ἐπὶ ἰκανοὺς μῆνας εἰς τὴν Ἰταλίαν, Γαλλίαν, Ἀγγλίαν, Γερμανίαν, Αὐστρίαν, καὶ Ἑλβετίαν καὶ Βέλγιον πρὸς ἐπίσκεψιν Βιβλιοθηκῶν, Μουσείων, Πινακοθηκῶν, Πανεπιστημίων καὶ ἄλλων ἰδρυμάτων ἐκπαιδευτικῶν καὶ κοινωνικῶν χάριν μελετῶν ἐν αὐτοῖς.

Δημήτριος Σάρρος

Β'. ΔΡΑΣΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΗ

Ἀρχίσας τὸ στάδιόν μου μετὰ τὰς διδακτορικὰς μου ἐξετάσεις τῷ 1897 ἀπὸ τοῦ Α' ἐν Πειραιῷ Ἑλληνικοῦ σχολείου ἀπεστάλην τῷ 1899 ὑπὸ τῆς Πρυτανείας τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου ὡς καθηγητῆς εἰς τὸ ἐν Λευκωσίᾳ τῆς Κύπρου γυμνάσιον καὶ μετὰ ἕξ μῆνας προσεκλήθην ὡς διευθυντῆς τῆς ἐν Λάρνακι τῆς Κύπρου Σχολῆς.

Προήγαγον αὐτὴν εἰς γυμνάσιον ἀνεγνωρισμένον, διευθύνας αὐτὸ

ἐπὶ τριετίαν, μέχρι τοῦ 1902. Ἐκ Κύπρου κληθεὶς ὑπὸ τῆς ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Ἐξωτερικῶν Ἐπιτροπῆς καὶ παιδείας διωρίσθην ὑπ' αὐτῆς καὶ εἰργάσθην ἐπὶ ἑπτὰ συναπτά ἔτη (1902—1909) ὡς Γυμνασιάρχης καὶ Γενικὸς Ἐπιθεωρητὴς τῆς Ἐκπαιδεύσεως ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Θράκῃ, ἦτοι ἐπὶ τετραεῖαν ἐν Ἀδριανουπόλει (1902—1904—1906—1908) καὶ ἐπὶ ἓν ἔτος (1908—1909) ἐν Σέρραις, ὡς Γυμνασιάρχης καὶ Διευθυντὴς τοῦ Ἐθνικοῦ Οἰκοτροφείου τῶν πόλεων, τούτων, ἐπὶ διετίαν δὲ (1904—1906) ὡς πρῶτος Γενικὸς Ἐπιθεωρητὴς καὶ ὀργανωτὴς τῆς ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Θράκῃ ἐκπαιδεύσεως, ἐδρεύων ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ συνεργαζόμενος μετὰ τοῦ Λ. Καρομηλᾶ καὶ τῶν λοιπῶν προξένων τῆς Ἑλλάδος, τῶν ἀπεσπασμένων εἰς τὰ προξενεῖα ἀξιωματικῶν καὶ τῶν Μητροπολιτῶν. Κατὰ τὸ ἑπταετὲς τοῦτο διάστημα, καὶ ἰδίᾳ ἐν τῇ ἀκμῇ τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνος, περιῆλθον, μὲ κίνδυνον πολλάκις τῆς ζωῆς μου, καὶ πᾶσαν τὴν ὑπαιθρον Μακεδονικὴν καὶ Θρακικὴν χώραν. Καταδιωκόμενος ὑπὸ τῶν Τούρκων, καὶ ὑπὸ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης, ἀξιωσάσης παρὰ τῶν Πατριαρχείων τὴν ἀπομάκρυνσίν μου ἐκ Μακεδονίας καὶ Θράκης ἐξελέγην καὶ διωρίσθην ὑπὸ τοῦ Διαρκοῦς Ἐθνικοῦ Μ. Συμβουλίου τῶν Πατριαρχείων ἰσόβιος καθηγητὴς τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς καὶ τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰωακειμείου Παρθεναγωγείου, ἐν οἷς ἐδίδασκα ἐπὶ δεκατέσσερα συναπτά ἔτη (1909—1923) προσανα-

τεθείσης μου ἐπὶ διετίαν καὶ τῆς γυμνασιαρχίας τοῦ εἰς Πέραν Ἐθνικοῦ Λυκείου (1911—1913). Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐν Τουρκίᾳ διαμονῆς μου, παρὰ τὸ διδακτικὸν καὶ διοικητικὸν ἐν τοῖς αὐτοῖς σχολείοις ἔργον μου, μετεῖχον καὶ πάσης τῆς ἐκεῖ ἐπιστημονικῆς, ἐθνικῆς καὶ κοινωνικῆς κινήσεως ἰδίᾳ ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Οὕτω λ.χ. ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐθνοσυνελεύσει τοῦ ἀλυτρώτου Ἑλληνισμοῦ τῇ συγκληθείσῃ εἰς τὰ Πατριαρχεῖα τῷ 1910 ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ τοῦ Β' εἶχον ἐκλεγῆ ἀντιπρόσωπος τῆς Μακεδονικῆς ἐπαρχίας Πελαγονίας, φυλακισθεὶς μετ' ἄλλων ἀντιπροσώπων ὑπὸ τῶν Τούρκων ἐπὶ δύο ἑβδομάδας. Διετέλεσα μέλος τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου (κεντρικοῦ Πατριαρχείου) Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Πατριαρχείων καὶ ἐκ τῶν συντακτῶν τῶν ἐκπαιδευτικῶν προγραμμάτων αὐτοῦ. Ἐφορος τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰωακειμείου Παρθεναγωγείου. Ἐφορος τοῦ Ζωγραφείου Γυμνασίου. Ἰδρυτὴς τῆς ἐν Πέραν νυκτερινῆς Σχολῆς τῆς Στοᾶς Ἀρμονίας. Πρόεδρος τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Καθηγητικοῦ Συλλόγου κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, μέχρι τῆς ἀναχωρήσεώς μου ἐκεῖθεν. Εἰδικώτερον δὲ εἰργάσθην ἀδιαλείπτως ἐπὶ δεκατέσσερα ἔτη ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Φιλολογικῷ Συλλόγῳ, καὶ ἡ ἐν αὐτῷ ἐπιστημονικὴ μου δρᾶσις καταφαίνεται ἐκ τῶν κατὰ τὰ ἔτη ταῦτα ἐκδοθέντων τριῶν τόμων τοῦ περιοδικοῦ αὐτοῦ.

Διετέλεσα ἐπὶ πολλὰ ἔτη πρόε-

δρος τοῦ Φιλολογικοῦ Τμήματος τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, τῆς «Ἀκαδημίας τῆς Ἀνατολῆς», ὡς ἐκλήθη ὑπὸ τῶν ξένων, καὶ τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ περιοδικοῦ καὶ τῆς Πεντηκονταετηρίδος αὐτοῦ. Κριτῆς καὶ εἰσηγητῆς εἰς διαφόρους ἐπιστημονικούς, ποιητικούς καὶ ἐκπαιδευτικούς διαγωνισμούς αὐτοῦ. Εἰσηγητῆς εἰς τὰς κατὰ τὸ 1909 εἰδικὰς ἐκπαιδευτικὰς συνεδρίας, πραγματοποιεῖς τὸ «περὶ ἐξετάσεων ἐν τῇ ἐκπαιδεύσει» θέμα. Συντάκτης εἰδικῶν κανονισμῶν διαγωνισμάτων.

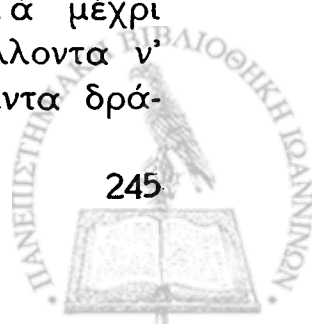
Ἀντιπρόεδρος Α΄ τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου τῷ 1912, πραγματοποιεῖς ἐν τῇ ἐνιαυσίῳ ἐπισήμῳ ἑορτῇ αὐτοῦ «περὶ τῆς συγγενείας καὶ τῶν σχέσεων τῶν ἀρχαίων Θρακῶν πρὸς Ἑλληνας» (Φιλ. Συλλ. Περιοδικὸν τόμ. ΛΒ΄ σελ. 64, τόμ. ΛΓ΄ σελ. 11, 13, 19, 31, 36, 51, 122 κτλ.). Διετέλεσα ὄργανωτῆς καὶ εἰσηγητῆς τοῦ ὑπὸ τὴν προεδρίαν μου συγκληθέντος καὶ διεξαχθέντος ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸν Αὐγουστον τοῦ ἔτους 1912 πρώτου καὶ μόνου συνεδρίου τῶν ἐν Τουρκίᾳ Ἑλλήνων καθηγητῶν καὶ διδασκάλων, ὁμίλησας ἐν αὐτῇ «περὶ τῆς ἐπαγγελματικῆς μορφώσεως καὶ προαγωγῆς τῶν ἐν Τουρκίᾳ Ἑλλήνων διδασκάλων».

Δὲν θὰ κάμω ἐνταῦθα ἐκτενεστέραν μνείαν τῆς κατὰ τὰ εἴκοσι καὶ ἕξ συναπτὰ ταῦτα ἔτη ἐκπαιδευτικῆς καὶ Ἐθνικῆς ἐργασίας μου καὶ τῶν πολλάκις ἐκδηλωθέντων μοι δειγμάτων εὐαρεσκείας καὶ τιμῆς ὑπὲρ τῶν προϊσταμένων μου ἀρχῶν

καὶ τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας. Παυθεὶς ἐκ τῶν θέσεων μου ὑπὸ τῶν Τούρκων τῷ 1923 ἀνεχώρησα ἄκων καὶ ἦλθον εἰς Ἀθήνας ἔνθα παραμείνας ἐπὶ ἕν ἔτος διαθέσιμος, διωρίσθην εἶτα ὑπὸ τοῦ Σοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1924 γυμνασιάρχης τοῦ ἰδρυθέντος Β΄ ἐν Κερκύρα Γυμνασίου, ὅπου ὑπηρέτησα ἐπὶ διετίαν, μετετέθην τῇ αἰτήσει μου τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1926 γυμνασιάρχης τοῦ ἐν Καλλιθέᾳ τὸ πρῶτον τότε συσταθέντος Γυμνασίου.

Γ΄. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ

Φρονῶν ὅτι τ' ἀθάνατα ἔργα τῶν ἀρχαίων μεγάλων ἡμῶν ποιητῶν καὶ συγγραφέων πρέπει νὰ καταστῶσιν ἐντρύφημα τῆς νέας ἡμῶν γενεᾶς καὶ τῆς Ἐθνικῆς ἡμῶν λογοτεχνίας πηγὴ ζωηφόρος, καταγινομαι ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν εἰς ἔργον πολύμοχθον, εἰς ἐπιστημονικῶς ἀπηκριθωμένην καὶ λογοτεχνικῶς ἐνδεικνυομένην ποιητικὴν μετάφρασιν εἰς ζωντανὴν καὶ καλλιεπῆ δημοτικὴν γλῶσσαν ἀρχαίων ποιητῶν καὶ ἰδίᾳ τοῦ Σοφοκλέους καὶ Εὐριπίδου, ὧν ἐξέδωκα ἐν ρυθμικῇ μεταφράσει πέντε δράματα καὶ τὰ χρονικὰ δύο ἐτέρων, παρασκευάζων νέαν ἔκδοσιν ἐννέα, τῶν κυριωτέρων δραμάτων τοῦ τραγικοῦ τούτου ποιητοῦ μετὰ τῶν ἀπαραιτητῶν εἰσαγωγῶν, κριτικῶν καὶ ἐξηγητικῶν ὑπομνημάτων. Τὰ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντα καὶ μέλλοντα ν' ἀνατυπωθοῦν ἀναθεωρηθέντα δρά-

ματα τοῦ ποιητοῦ τούτου ἐν ποιητικῇ μεταφράσει εἶναι τὰ ἑξῆς:

1) Ἰ π π ό λ υ τ ο ς 8ον σελ. 40 ἐν Κων)πόλει 1920.

2) Μ ή δ ε ι α 8ον σελ. 40 ἐν Κων)πόλει 1921.

3) Ἰ φ ι γ έ ν ε ι α ἡ ἐ ν Α ὐ λ ί δ ι 8ον σελ. 43 ἐν Κων)πόλει 1931.

4) Ἰ φ ι γ έ ν ε ι α ἡ ἐ ν Τ α ὐ ρ ο ι ς 8ον σελ. 38 ἐν Κων)πόλει 1921.

5) Ἐ κ ά θ η 8ον σελ. 37 ἐν Κων)πόλει 1922.

6) Χ ο ρ ι κ ά Ἀ λ κ ή σ τ ι - δ ο ς καί Ἡ λ έ κ τ ρ α ς δημοσιευθέντα ἐν τῇ Κερκυριακῇ Ἀνθολογίᾳ τοῦ 1924—1925.

Δέν θά παραθέσω ἐνταῦθα τὰς εὐμενεῖς περὶ τῶν μεταφράσεών μου τούτων κρίσεις καθηγητῶν τοῦ Ἐθνικοῦ ἡμῶν Πανεπιστημίου, οἷον τοῦ ἀοιδίμου Ν. Πολίτου καὶ ἄλλων λογοτεχνῶν, ὡς τοῦ Ἐθνικοῦ ἡμῶν ποιητοῦ κ. Παλαμᾶ, ὅστις πολλάκις λίαν εὐφῆμως ἐμνημόνευσεν αὐτάς εἰς τὰς φιλολογικὰς του κριτικὰς εἰς τὸ «Ἐμπρὸς» καὶ τὸ «Ἐλεύθερον Βῆμα».

7) Δ ι ο ρ θ ω τ ι κ ά εἰς τὸν Ε ὕ ρ ι π ί δ η ν (Ἰφιδέ-νεια ἡ ἐν Ιαύροις, Ἰφιδέ-νεια ἡ ἐν Αὐλίδι, Μήδεια). Ἐδημοσιεύθησαν ἐν τῇ Πεντηκονταετηρίδι τοῦ ἐν Κων)πόλει Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου σελ. 451—458 καὶ ἐν ἰδίᾳ ἀνατυπώσει ἐν Κων)πόλει 1920 εἰς 8ον σελ. 9.

8) Π α λ α ι ο γ ρ α φ ι κ ὸ ς Ἔ ρ α ν ο ς ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ ΛΓ' τόμῳ περιοδικοῦ τοῦ Ἑλληνι-

κοῦ Συλλ. Κων)πόλεως 1914 σελ. 51—122 καὶ ἐν ἰδίᾳ ἀνατυπώσει ἐν Κων)πόλει 1914.

Περιέχονται ἐν αὐτῷ:

α) Τρεῖς ἄγνωστοι κώδικες τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς (λόγοι 104 διαφόρων ἀγίων πατέρων, χειρόγραφον τοῦ 1363 Εὐαγγελίου τοῦ ιζ' αἰῶνος Χρονικὸν τοῦ λεγομένου Δωροθέου Μονεμβασίας χειρογρ. του ιζ' αἰῶνος).

β) Ἑπτὰ κώδικες τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Γυμνασίου Σερρῶν μὴ σωζόμενοι νῦν.

γ) Διαδόχου Ἐπισκόπου Φωτικῆς τῆς Ἠπείρου κεφάλαια πρακτικὰ ρ. κατὰ τὸν καέντα Σερραϊκὸν κώδικα.

δ) Εἴκοσι καὶ ἐν χειρόγραφα καὶ ἄλλα ἔγγραφα ἐκ Κύπρου καὶ Ἠπείρου ἀποκείμενα παρ' ἐμοί, ἐν οἷς καὶ λεξικά ἀνέκδοτα Διονυσίου τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων (1760—1838) ε' Περιγραφὴν Εὐαγγελίου καὶ ἐπιγραφὰι ναῶν τῆς Βήτσης τῆς Ἠπείρου ιε' ιη' αἰῶνος κττ.

9) Π α ρ α τ η ρ ῆ σ ε ι ς εἰς τὸ Ἠ π ε ι ρ ω τ ι κ ὸ ν Γ λ ω σ σ ά ρ ι ο ν Π. Ἀ ρ α θ α ν τ ι - ν ο ὦ, ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ Πεντηκονταετηρίδι τοῦ ἐν Κων)πόλει Ἑλληνικοῦ Φιλ. Συλλ. 1913—1921, ἐν σελ. 38 καὶ ἐν ἰδίᾳ ἀνατυπώσει ἐν Κων)πόλει 1920 εἰς 8ον σελ. 48.

Λίαν εὐμενῇ ἐπίσης κρίσιν περὶ τοῦ ἔργου μου τούτου ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ βω τόμῳ τοῦ Λεξικο-γραφικοῦ ἀρχείου σελ. 500—504 ὁ διακεκριμένος καθηγητῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν κ. Γ. Ἀναγνωστόπουλος.

10) Περὶ τῶν ἐν Ἑπειρωτικοῖς ἄσμασι λέξεων ἄσέλλινο(ν), προσέλλινο(ν) σέλλινο(ν) ξεσέλλινο(ν). Ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ Πεντηκονταετηρίδι τοῦ ἐν Κων)πόλει Ἑλλ. Φιλ. Συλλ. (1913—1921) σελ. 425—430 καὶ ἐν ἰδίᾳ ἀνατυπώσει μετὰ τῶν παρατηρήσεων εἰς τὸ Ἑπειρωτικὸν γλωσσάριον ἐν Κων)πόλει 1920.

11) Περὶ τῶν ἐν Ἑπίρῳ, Μακεδονίᾳ καὶ Θράκῃ συνθηματικῶν γλωσσῶν, ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ Ζ' τόμῳ τῆς Λαογραφίας (Μνημοσύνη Μ. Ν. Πολίτου) σελ. 521—543 καὶ ἐν ἰδίᾳ ἀνατυπώσει.

12) Τὸ φωνῆεν ἀ ἐν τοῖς Ἑπειρωτικοῖς ἰδιώμασιν. Ἐναΐσιμος ἐπὶ διδακτορίᾳ διατριβῇ ἐκδοθησομένη προσεχῶς.

13) Περὶ Ζήνωνος τοῦ Κιτιέως καὶ τῆς φιλοσοφίας αὐτοῦ συνοπτικῶς. Ἐν Λάρνακι Κύπρου 1901, 8ον σελ. 26. Συνετάχθη διὰ τὴν νεολαίαν τῆς Κύπρου καὶ διὰ τοὺς μαθητὰς μου τοῦ ἐν Λάρνακι Γυμνασίου.

14) Μουσαίου τοῦ Γραμματικοῦ. Τὰ καθ' Ἡρῶ καὶ Λέανδρον παραφρασθέντα εἰς δημοτικούς στίχους καὶ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς δημῶδει ποιήσει ἀνευρισκόμενα. Ἐν Ἀθήναις 1892 13ον σελ. 31. Πάρεργον τοῦ πρώτου ἔτους τῆς εἰς τὴν Φιλοσοφικὴν σχολὴν φοιτήσεώς μου.

15) Τὸ Ἑλληνικὸν Πνεῦμα διὰ μέσου τῶν αἰώνων. Λόγος πανηγυρικός ἀπαγγελθεὶς τῇ 30 Ἰανουαρίου 1913 ἐν τῇ Π. Μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολῇ. Ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Σχολῆς καὶ ἀνετυπώθη ἐξ αὐτῆς τῷ 1914 εἰς 8ον σελ. 36.

16) Δραματικὸς ἄγων τοῦ ἐν Κων)πόλει Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου. Ἐκθεσις τῆς κρίσεως. Ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ 32ῳ τόμῳ τοῦ Περιοδικοῦ τοῦ Συλλόγου (1911) σελ. 90—108 καὶ ἐν ἰδίᾳ ἀνατυπώσει ἐν Κων)πόλει εἰς 4ον σελ. 20.

17) Περὶ Ἐπαγγελματικῆς μορφώσεως καὶ προαγωγῆς τῶν ἐν Τουρκίᾳ Ἑλλήνων διδασκάλων. Εἰσήγησις ἀναγνωσθεῖσα εἰς τὸ Ἀον Πανδιδασκαλικὸν συνέδριον ἐν Κων)πόλει. Ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ ἡμερησίᾳ ἐφημερίδι Πατριδὶ τῆς Κων)πόλεως ἀπὸ τῆς 19—29 Ἀυγούστου 1922.

18) Λόρδου Βύρωνος. Ἀποδημία τοῦ Τσάϊλ "Ἄρολδ εἰς τὴν Ἑπειρὸν. Ἐμμετρος μετάφρασις ἐν Κων)πόλει 1911 8ον σελ. 9.

19) Πρῶτα τραγοῦδιᾶ. Ἐν Ἀθήναις 1891 8ον σελ. 64. Ἰκανὸν μέρος τοῦ ἀνευτινὸς ἀξιώσεως μαθητικοῦ μου τούτου ἔργου κατέχουσι, τ' ἀρχαῖα τραγοῦδιᾶ δημοτικῶν ἀσμάτων καὶ ἄλλων.

20) Ἡ π ε ί ρ ο υ δ η μ ο τ ι κ ἄ π ο ι κ ῖ λ α. (Γλωσσάριον, λαογραφικά κττ.) εἰς 4ον σελ. 382. Ἔργον τῶν πρώτων φοιτητικῶν μου ἐτῶν βραβευθὲν τῷ 1893 ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀθήναις Γλωσσικοῦ Συλλόγου Κοραΐ. Ἀπόκειται νῦν εἰς τ' ἀρχεῖα τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης ὑπ' ἀρ. 18.

Ἐξ ἄλλων μικροτέρων δημοσιευθεισῶν διατριβῶν μου σημειῶ τὰ ἐξῆς:

21) Λ ε ί ψ α ν α τ ῆ ς λ α τ ρ ε ί α ς τ ο ὦ Λ ί ν ο υ κ α ι Ἀ δ ῶ ν ι δ ο ς ἐ ν Ἡ π ε ί ρ ω. Ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ Ε' τόμῳ (1897) τοῦ Δελτίου τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἐταιρείας τῆς Ἑλλάδος σελ. 347—351.

22) Χ ρ ο ν ι κ ἄ σ η μ ε ι ῶ μ α τ α ἀναφερόμενα εἰς τὴν νεωτέραν ἱστορίαν τῆς Ἡπείρου καὶ τῆς ἡγεμονίας τῆς Βλαχίας. Ἐδημοσιεύθησαν ἐν τῷ Ε' τόμῳ (1897) τοῦ Δελτίου τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἐταιρείας σελ. 568—571, καὶ ἀνετυπώθησαν ἐν τῷ Ν. Ἑλληνομνήμονι.

23) Ο ἰ μ ῆ ν ε ς τ ο ὦ Ἑ λ λ η ν ι κ ο ὦ λ α ο ὦ. Ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ ἐφημερίδι Ἀλήθεια τῆς Λεμεσοῦ Κύπρου ἀρ. 169 τῆς 1 Ἰανουαρίου 1901. Προσθῆκαι εἰς αὐτοὺς ἐν Λαογραφίᾳ τόμ. Β' σελ. 698—9. Ὁ ἀοίδιμος Ν. Γ. Πολίτης

ἀναφέρων τὴν διατριβὴν μου ταύτην ἐν Λαογραφίᾳ τόμ. Β' σελ. 507, λέγει ὅτι εἶναι «καλλίστη καὶ πλουσιωτάτη συναγωγὴ ὕλικου».

Δὲν ἀναφέρω ἄλλα ἔτοιμα πρὸς ἔκδοσιν ἔργα μου, ὧν ἀναγράφονται τινὰ εἰς τὰ ἐξώφυλλα τῶν ἐκδόσεών μου τοῦ Εὐριπίδου (1922).

ΣΗΜ. Ἀλεξ. Χ. Μαμ.:

Ὁ Δημ. Σάρρος κατάγεται ἀπὸ τῆ Βίτσα τοῦ Ζαγορίου, ὅπου καὶ γεννήθηκε τὸ 1870. Ἰεραπόστολος τῆς κλασσικῆς Παιδείας τοῦ Ἑλληνισμοῦ δούλεψε στὰ μεγάλα ἀλυτρωτικὰ κέντρα του, τὴν Πόλη καὶ τὴν Κύπρον. Ἐραστής ταυτόχρονα τοῦ δημοτικοῦ λόγου μετέφερε μὲ ἐπιτυχία τοὺς τραγικοὺς στίχοις κλασσικῆς πλέον μεταφράσεις του στὴ σπουδάζουσα νεολαία. Πέθανε τὸ 1937. Σὲ νεκρολογία του στὸ «Ἐλεύθερο Βῆμα» ὁ Μιχ. Ροδάς ἔγραψε:

«Ὁ Σάρρος ἦταν φυσιογνωμία ἀδρὴ μὲ βαθύτατα καὶ τετράγωνα θεμέλια. Ἐπέρασε στὴν ἑλληνικὴ ζωὴ ἀδίστακτος στοὺς ἐθνικοὺς ἀγῶνας, μὲ τὴν σεμνότητα καὶ τὴν ἀπλότητα ἀρχαίου φιλοσόφου. Ἀγνή ἢ ψυχὴ του, ἀπροσποίητος καὶ ἀδαμάντινος ὁ χαρακτήρας του».

(Βλέπε: Χρ. Γ. Σούλη: Δημ. Σάρρος. Ἡπειρωτικὰ Χρονικά. 1938. Βατ. Κραψίτη. Λόγιοι τῆς Ἡπείρου. Τόμος Πρῶτος. Δημήτριος Σάρρος).

Κατάλογος ἐκ μνήμης συνταχθεὶς ἐλλείψει ἤδη ἀρχείων ἀποφοίτων τῶν Ζωγραφείων Διδασκαλείων τῆς Ἡπείρου, ἐπιδοθέντων εἰς διαφόρους σταδιοδρομίας (1)

ΤΟΥ ΔΡΥΝΟΥΠΟΛΕΩΣ - ΠΩΓΩΝΙΑΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΠΑΠΑΧΡΗΣΤΟΥ

Ι Ε Ρ Ε Ι Σ

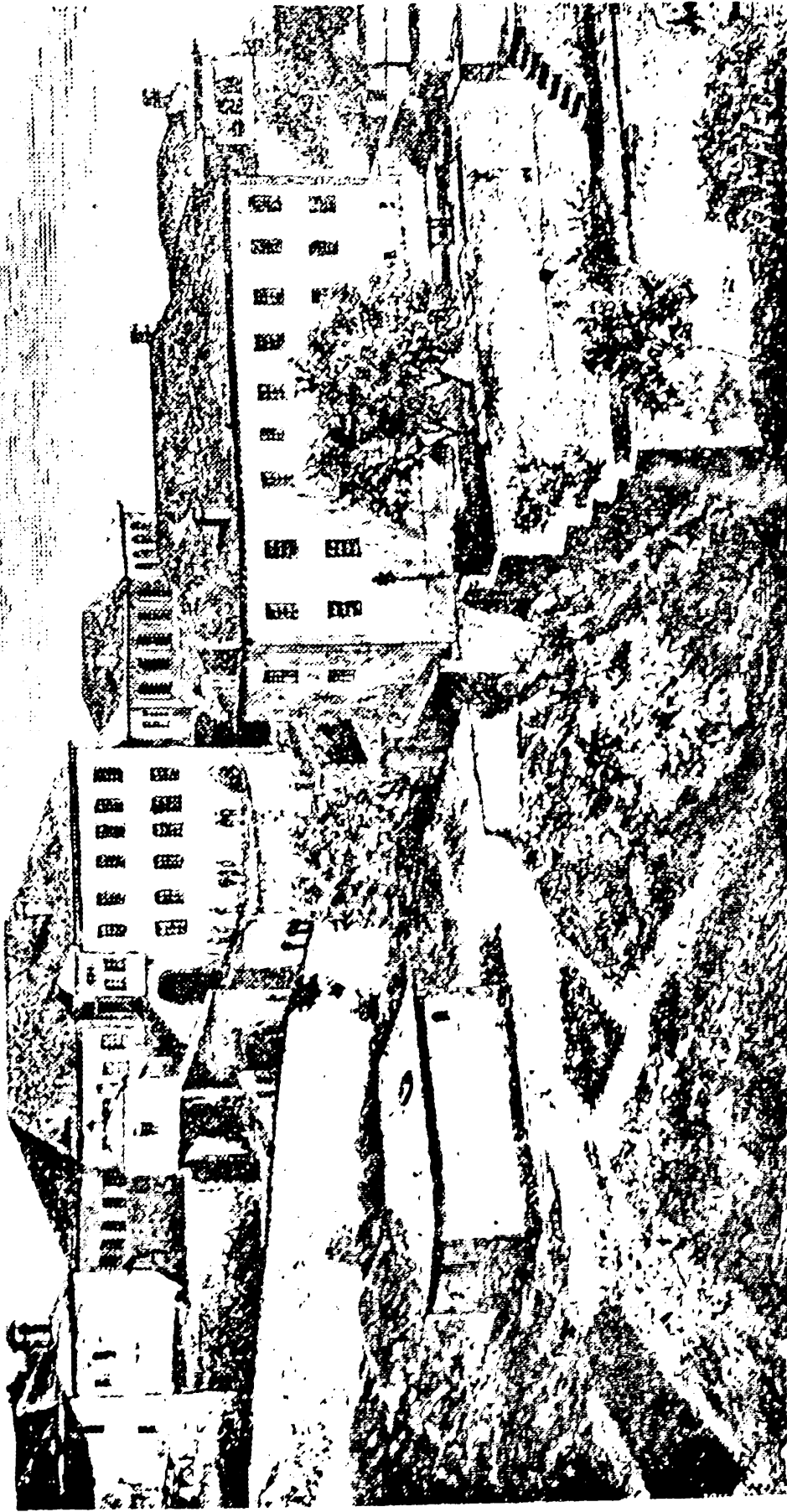
Ὄνοματεπώνυμον	Πατρίς	Διαμονή
Ἄρχ. Ἰωακείμ Ζέρβας	Σέλτση Ἄργυροκάστρ.	Ἀθῆναι
Ἄρχ. Βασ. Παπαδόπουλος	Βεράτιον	Ἄκαρνανία
Οἰκονόμος Ἡλίας Ζήκας	Στρατίνιστα Πωγ. Δολὸν Πωγωνίου	
Οἰκον. Δημ. Παπαϊωάννου	Φοινίκη Φιλιατῶν	Μαγνησία
Σακελ. Βασίλειος Μικέλης	Λεσνίτσα Δελθίνου	Ἀμερική
Ἄρχιμ. Βαρθολομ. Φλῶκος	Κεστοράτιον Ἄργυρ. Δρυμάδες Π.	
Παπᾶ Εὐάγγελος Ζαχαρᾶς	Κακοδίκι Δελθίνου	Δέλθινον
Παπᾶ Κωνστ. Ξεροκώστας	Συρράκον Ἰωαννίνων	Συρράκον
Παπᾶ Εὐάγγελος	Κοσοβίτσα Ἄργυρ.	Κοσοβίτσα
Ἄρχμαν. Ἰωάννης Ζούπας	Τσόραϊ Χειμάρρας	Ἡγουμένιτσα
Παπᾶ Σταῦρος Μαδέλλος	Ἐπισκοπὴ Δροπόλεως	Ἐπισκοπὴ
Οἰκ. Γεώρ Παπαναστασίου	Σούβλιαση Παραμυθ.	Σούβλιαση
Παπᾶ Χαρ. Τζαλαμάνης	Βεράτιον	Μουζακιά

ΑΝΩΤΕΡΟΙ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ

Σπυρίδων Χασιώτης	Μονοδένδρι Ζαγορίου	
	Γενικὸς Ἐπιθεωρητῆς	
	Ἐπιθεωρητῆς	Ἀθῆναι
Ἄριστοτέλης Γκιόλμας	Ἄργυρόκαστρον, Ἐπιθεωρητῆς	
	Δημοτ. Ἐκπαιδευσεως	Δελβινάκιον

ΣΗΜ. 1: Βλ. Μητροπολίτου Δρυϊνουπόλεως - Πωγωνιανῆς Βασιλείου. Λόγοι Ἐκκλησιαστικοὶ πρῶην Δρυϊνουπόλεως Κλήμεντος. Ἐν Ἀθήναις. 1928.

Εκπαίδευση Ζωγράφου. (Άρρεων - Θηλέων). Α το του Λορέν Λορέν 1892.

Οικονόμος Ἡλίας Ζήκας, απόφοιτος Διδασκαλείου Κεστορατίου.

(Cypri. 1897. 25)

Προσκαίτοις ἐπὶ τῇ ἐπισημοῦς τῶν ἀποστολικῶν ἐπιγραφῶν
καὶ τῶν ἀποστολικῶν ἐπιγραφῶν ἐπισημοῦς τῶν ἀποστολικῶν ἐπιγραφῶν
καὶ τῶν ἀποστολικῶν ἐπιγραφῶν ἐπισημοῦς τῶν ἀποστολικῶν ἐπιγραφῶν
καὶ τῶν ἀποστολικῶν ἐπιγραφῶν ἐπισημοῦς τῶν ἀποστολικῶν ἐπιγραφῶν
καὶ τῶν ἀποστολικῶν ἐπιγραφῶν ἐπισημοῦς τῶν ἀποστολικῶν ἐπιγραφῶν
καὶ τῶν ἀποστολικῶν ἐπιγραφῶν ἐπισημοῦς τῶν ἀποστολικῶν ἐπιγραφῶν

Ἐν Ἐπισημοῦς τῶν ἀποστολικῶν ἐπιγραφῶν
τῆς 25ης Ἰουλίου 1897.

Ἐπισημοῦς τῶν ἀποστολικῶν ἐπιγραφῶν Ἐπισημοῦς τῶν ἀποστολικῶν ἐπιγραφῶν
" ἐπισημοῦς τῶν ἀποστολικῶν ἐπιγραφῶν Ἐπισημοῦς τῶν ἀποστολικῶν ἐπιγραφῶν
" ἐπισημοῦς τῶν ἀποστολικῶν ἐπιγραφῶν Ἐπισημοῦς τῶν ἀποστολικῶν ἐπιγραφῶν
" ἐπισημοῦς τῶν ἀποστολικῶν ἐπιγραφῶν Ἐπισημοῦς τῶν ἀποστολικῶν ἐπιγραφῶν

Ἐπισημοῦς τῶν ἀποστολικῶν ἐπιγραφῶν Ἐπισημοῦς τῶν ἀποστολικῶν ἐπιγραφῶν
Ἐπισημοῦς τῶν ἀποστολικῶν ἐπιγραφῶν Ἐπισημοῦς τῶν ἀποστολικῶν ἐπιγραφῶν
Ἐπισημοῦς τῶν ἀποστολικῶν ἐπιγραφῶν Ἐπισημοῦς τῶν ἀποστολικῶν ἐπιγραφῶν
Ἐπισημοῦς τῶν ἀποστολικῶν ἐπιγραφῶν Ἐπισημοῦς τῶν ἀποστολικῶν ἐπιγραφῶν

Ἐπισημοῦς τῶν ἀποστολικῶν ἐπιγραφῶν Ἐπισημοῦς τῶν ἀποστολικῶν ἐπιγραφῶν
Ἐπισημοῦς τῶν ἀποστολικῶν ἐπιγραφῶν Ἐπισημοῦς τῶν ἀποστολικῶν ἐπιγραφῶν
Ἐπισημοῦς τῶν ἀποστολικῶν ἐπιγραφῶν Ἐπισημοῦς τῶν ἀποστολικῶν ἐπιγραφῶν
Ἐπισημοῦς τῶν ἀποστολικῶν ἐπιγραφῶν Ἐπισημοῦς τῶν ἀποστολικῶν ἐπιγραφῶν

Πιστοποιητικὸν προὔτηρεσίας. Παπα-Ἠλία.

Ι Α Τ Ρ Ο - Ι

Όνοματεπώνυμον	Πατρὶς	Διαμονή
Φώτιος Π. Κυρίτσης	Σέλτση Ἄργυροκ.	Ἄμερική
Ἰωάννης Γατσόπουλος	Λαχανόκαστρ. Πωγ.	Ἄμερική
Μιχαήλ Μπαμίχας	Δέλθινον	Αἴγυπτος
Γιέτρος Π. Ρίγγας	Παραμυθία	Παραμυθία
Βασ. Ε. Παπαευαγγέλου	Ναγόπουλον Ἄργυρ.	Ναγόπουλον
Σπυρίδων Φάντης	Ἄργυρόκαστρον	Κέρκυρα
Γιέτρος Κ. Δούδας	Κεστοράτιον	Λιμπόχοβον
Βίκτωρ Γ. Ζωγράφος	Κεστοράτιον	Ἄργυρόκαστρον
Νικόλαος Περόνης	Κόνιτσα	Πυρσόγιαννη
Μιχαήλ Παπαδόπουλος	Σελλεῖον Ἄργυρ.	Ἄργυρόκαστρον

Δ Ι Κ Η Γ Ο Ρ Ο Ι

Τιμολέων Τσαγγρῆς	Κιάτον Κορινθίας	Κόρινθος
Ἰωάννης Λέζος	Λεσνίτσα Δελθίνου	Δέλθινον
Χαράλ. Μπότσης	Δρόβιανη Δελθίνου	Δέλθινον

Κ Α Θ Η Γ Η Τ Α Ι

Γεώργιος Φερεκύδης	Δούβιανη Ἄργ. Χάλκη (Θεολ. Σχ.)	
Νικόλαος Σακελλαρίδης	Ζαγόριον	Ἰωάννινα
Κωνσταντῖνος Τζούμπης	Ἄργυρόκαστρον	Καῖρον
Κωνσταντῖνος Λούτσης	Γράψη Ἄργυροκ.	Ἰωάννινα
Γεώργιος Τσούρης	Δέλθινον	Κέρκυρα
Ἰωάννης Μίγγας	Βεράτιον	Αὐλών

Τ Ρ Α Π Ε Ζ Ι Τ Α Ι

Νικόλαος Ζωτίδης	Ἄργυρόκαστρον	Ἄργυρόκαστ.
Χαράλ. Παπαδόπουλος	Ἄργυρόκαστρον	Ἄργυρόκαστ.

Ε Μ Π Ο Ρ Ο Ι

Γεώργιος Παπαχρήστου	Μεύδεζα Πωγωνίου	Ἰωάννινα
Στέφανος Παπαχρήστου	»	Κρήτη
Σπυρίδων Κυρίτσης	Σέλτση Ἄργυρ.	Καρδίτσα Θεσ.
Ἐλευθέριος Γ. Ζωγράφος	Κεστοράτιον Ἄργυρ.	Κων)πολις
Κωνστ. Γρηγοριάδης	Ἰωάννινα	Ρουμανία
Ἄλκιβιάδης Γρηγοριάδης	»	Ρουμανία
Κυριακός Γιαννάκης	Κεστοράτιον Ἄργυρ.	Θεσσαλία
Ἀναστάσιος Τσάκας	Ἐπισκόπη Ἄργυρ.	Πάργα

Όνοματεπώνυμον	Πατρίς	Διαμονή
Χρήστος Ράμμος	Βεράτιον	Δυρράχιον
Ίωάννης Παπᾶς	Σελλείον Ἄργυρ.	Θεσσαλία
Χαράλ. Πουτέσης	Ἄργυρόκ.	Ίωάννινα
Χρήστος Κουκουζέλης	Κεστοράτιον Ἄργυρ.	Κων)πολις
Χρήστος Γκίκας	Κεστοράτιον Ἄργυρ.	Κων)πολις
Σάββας Ντόκος	Κεστοράτιον Ἄργυρ.	Κων)πολις
Σπυρίδων Λέκας	Κεστοράτιον Ἄργυρ.	Κων)πολις
Κωνσταντῖνος Χότζης	Κεστοράτιον Ἄργυρ.	Κων)πολις

Δ Ι Δ Α Σ Η Α Λ Ο Ι

Χρήστος Ε. Οικονομίδης	Ἄνω Λάμποβον Ἄργ.	Κων)πολις
Δημ. Λεοντόπουλος	Σωπική Πωγ. Ἄργ.	Δελθινάκιον
Ἄθαν. Μπουραζάνης	Πρέβεζα	Πρέβεζα
Θωμάς Παπαδόπουλος	Βουλιαράτες Ἄργυρ.	Βοστίνα
Ἄποστολος Μπιντζελέκης	Πρέβεζα	Πρέβεζα
Γεώργιος Βαλκῶνης	Λεονίτσα Δελθίνου	Δελθινάκιον
Δημήτριος Μοῦτσος	Δρυμάδες Χειμάρρας	Χειμάρρα
Μιχαήλ Γαρούλης	Ζέη Ἀργυροκάστρου	Ζέη
Χαρίλαος Β. Γούδας	Κεστοράτιον Ἄργυρ.	Κων)πολις
Κωνσταντῖνος Σφάγγος	Βίτσα Ζαγορίου	Ίωάννινα
Βασίλειος Δέδες	Σέλτση Ἄργυρ.	Ίωάννινα
Γεώργιος Ναθαναήλ	Μουζίνα Ἄργυρ.	Μουζίνα
Μιχαήλ Θ. Οικονομίδης	Φραστανή Ἄργυρ.	Ἄγ. Νικ. Ἄργ.
Σπυρίδωνος Ντενέκος	Σωπική Δελθίνου	Σωπική
Ἄθανάσιος Τασιδης	Καστάνιανη Πωγων.	Καστάνιανη
Ἄθανάσιος Ντούμης	Κοσοβίτσα Ἄργυρ.	Κοσοβίτσα
Θεοδόσιος Κουτσός	Δολόν Πωγωνίου	Σταυροσκιάδι
Νικόλαος Ζωΐδης	Δολόν Πωγωνίου	Βαβουρόπ. Φιλ.
Θεοδόσιος Μαρκόπουλος	Λέκλη Ἀργυροκάστρου	Λέκλη
Κωνστ. Παπαγεωργίου	Κομπότη Ἄρτης	Βεράτιον
Χαράλ. Οικονομίδης	Μουζίνα Ἄργυρ.	Μουζίνα
Χρήστος Παπαγεωργίου	Γράψη Ἀργυροκάστρ.	Γράψη
Νικόλαος Κουκουζέλης	Κεστοράτιον Ἄργυρ.	Κων)πολις
Νικόλαος Αύγερινός	Τρανοσίστα Ἄργυρ.	Κων)πολις
Ἄθανάσιος Πάλλας	Τσιάτιστα Πωγων.	Τσιάτιστα
Γεώργιος Χρηστίδης	Ίωάννινα	Ίωάννινα
Ἄθανάσιος Μήλιος	Δερβιτσάνη Ἄργυρ.	Δερβιτσάνη
Χαράλαμπος Ζέκας	Σέλτση Ἄργυρ.	Κων)πολις

Ὄνοματεπώνυμον

Φώτιος Παρτάλης
Χαράλ. Φάντης
Μιχαήλ Γ. Ζωγράφος
Ἀλκιβιάδης Γούλας φαρμ.
Γεώργιος Καρκασίνας
Γεώργιος Γάγαλης
Ἀθ. Οικονομίδης
Νικόλ. Λάππας
Χρῆστος Λέκκας
Ἰωάννης Λακκιώτης
Κωνστ. Δημητριάδης
Ἀριστ. Νικολαΐδης
Γερογιάννης
Μπογᾶς
Διακόνου
Ν. Τσούτσης
Ἐξάρχου
Λάμπρος Φωτιάδης
Κυριακὸς Μπότσης
Σάββας Πέσιος
Ἰωάννης Παπαρίζος
Γεώργιος Καραθέλης
Κωνστ. Ζαμπρέκας
Ἀναστ. Παπαβασιλείου
Πέτρος Παπαβασιλείου
Κωνστ. Παπαμιχαήλ
Κωνστ. Οικονομίδης
Κωνστ. Τσούλας
Ἰ. Καντζᾶς
Ἰωάννης Νησιώτης
Δημήτριος Παπαπέτρου
Ἰωάν. Παπακωνσταντίνου
Ἰωάννης Πάντζιος

ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΟΥ

Εὐφροσύνη Γ. Γκινάκα
Βασιλική Α. Ζαμαρίου
Χαϊδίτσα Β. Γούδα

Πατρὶς

Λεσινίτσα Δελθίνου
Ἀργυρόκαστρον
Κεστοράτιον
Κεστοράτιον
Βαγγαλάτι Δελθίνου
Γρεβενά
Σούβλιαση Παραμυθ.
Σίδερη Φιλιατῶν
Καλογοραντζῆ Ἀργ.
Σούλι Ἰωαννίνων
Σωπικὴ Πωγωνίου
Φιλιάται
Πρέβεζα
Ἰωάννινα
Ἀργυρόκαστρον
Κεστοράτιον
Εἰσσηνη Πωγωνίου
Χειμάρρα
Τεριαχάτιον Ἀργυρ.
Δοξάτι Ἀργυρ.
Ἀργυρόκαστρον
Μονοδένδριον Ζαγορ.
Ἀρτσίστα Ζαγορ.
Τρανοσίστα Ἀργυρ.
Κεστοράτιον
Λέλοβα Φιλιππιάδος
Βογραδέτσι Κορυτσᾶς
Χειμάρρα
Καντζᾶ
Ἰωάννινα
Νόκοβον Ἀργυρ.
Μπλέχοβα Σουλίου
Πάργα

Διάμονή

Λεσινίτσα
Ἀργυρόκαστρον
Ζερβάτι Ἀργυρ.
Αἴγυπτος
Βαγγαλάτι
Γρεβενά
Σούβλιαση
Σίδερη
Καλογοραντ.
Ἰωάννινα
Πλησίβιτσα Φ.
Φιλιάται
Πρέβεζα
Ζαγόριον
Ἀργυρόκαστρον
Κων)πολις
Κων)πολις
Κέρκυρα
Σχωριάδες Π.
Σωπικὴ Πωγων.
Δολὸν
Σμύρνη
Ἀρτσίστα Ζαγ.
Φιλιππιάς
Στρατίνιστα
Λοῦρος
Κορυτσᾶ
Δρυμάδες
Καντζᾶ
Νῆσος Ἰωανν.
Νόκοβον
Ἰωάννινα
Πάργα

ΕΗΛΕΩΝ ΚΕΣΤΟΡΑΤΙΟΥ

Πρέβεζα
Κεστοράτιον
Κεστοράτιον

Ἄρτα
Ἀθῆναι
Κων)πολις

Ὄνοματεπώνυμον

Ἀμαλία Γ. Βαθαρέτου
Ἐλένη Στεφ. Γιαννάκη
Καλλιόπη Παπαῦ Γεωργίου

Ἰωάννινα
Κεστοράτιον
Πρέβεζα

Ρουμανία
Κεστοράτιον
Πρέβεζα

Δ Ι Δ Α Σ Κ Α Λ Ι Σ Σ Α Ι

Φωτεινή Κ. Τσιοκώνα
Βασιλική Γκιάτη
Γεωργία Γκαρτζούνη
Εὐφημία Δουράτση
Παρασκευή Δρόσου
Ὀλγα Βασιλᾶ
Αἰκατερ. Σιδέρη
Ἀγγελική Μπαρτζόκα
Ἐ. Τούφα
Εὐγενία Σκάρπα
Εὐφημία Μπούντα
Βασιλική Μπούντα
Αἰκατερ. Καλτσουνίδου
Σαμαρτζῆ
Σωτεῖρα Λιανοῦ
Ἀθηνᾶ Καραντζούλη
Δημολίτσα
Αἰκατερ. Καρύδου
Θεοδώρα Μαντζαρίδου

Ἰωάννινα
Δέλθινον
Πρέβεζα
Ἐλθασάν
Δρόβιανη (Δελθίνου)
Πάργα
Παραμυθία
Μαυροβούνι
Ἀλιζότ Τσιφλίκ Ζαγ. Τσαραπλανᾶ
,Αργυρόκαστρον Ἀργυρόκαστρον
Ἐλθασάν
Ἐλθασάν
Βήσσανη
Πρέβεζα
Χόρμοβον
Ἀθῆναι
Πρέβεζα
Πρέβεζα
Δελθινάκιον
Καστάν. Πωγωνίου
Φίερι Βερατίου
Βεράτιον
Δέλθινον
Πάργα
Παραμυθία
Ἰωάννινα
Ἀλιζότ Τσιφλίκ Ζαγ. Τσαραπλανᾶ
,Αργυρόκαστρον Ἀργυρόκαστρον
Κων)πολις
Κων)πολις
Ἰωάννινα
Πρέβεζα

ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ ΖΩΓΡΑΦΕΙΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΩΝ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ

Ἰω. Βάγιας
Ράμμος
Παπανδρέου
Δημήτριος Κανταρτζῆς
Ἀλέξιος Ζαμαρίας
Ἰλίας Δασαρίδης
Ἀθανάσιος Οἰκονομίδης

Λεκλή
Ζαγόριον
Μυτιλήνη
Ἀττική
Ἰωάννινα
Κορυτσᾶ
Πολύτσανη

Κεστοράτιον
Ἰωάννινα
Ἀθῆναι
Ἀθῆναι
Ἀθῆναι
Κορυτσᾶ
Πολύτσανη

Κ Α Θ Η Γ Η Τ Α Ι

Βασίλειος Παπαχρήστου
Κέντρος Κώτσης

Ἄνω Λάμποβον
Κάτω Λάμποβον

Ἀργυρόκαστρον
Βεράτιον

ΗΠΕΙΡΟΣ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΕΥΧΟΥΣ 105 ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

LE CAPITAINE SPIROMILIO ET UN VOLONTAIRE DE CHIMARA

Ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Χειμάρρας Σπυρομίλιος μετὰ τὰ ἀμφιασχάλια τὸ 1914.
(Ἀρχεῖο Ἀλεξ. Χ. Μαμμοπούλου)

LE PORCHE DE MA MAISON A NIVITZA

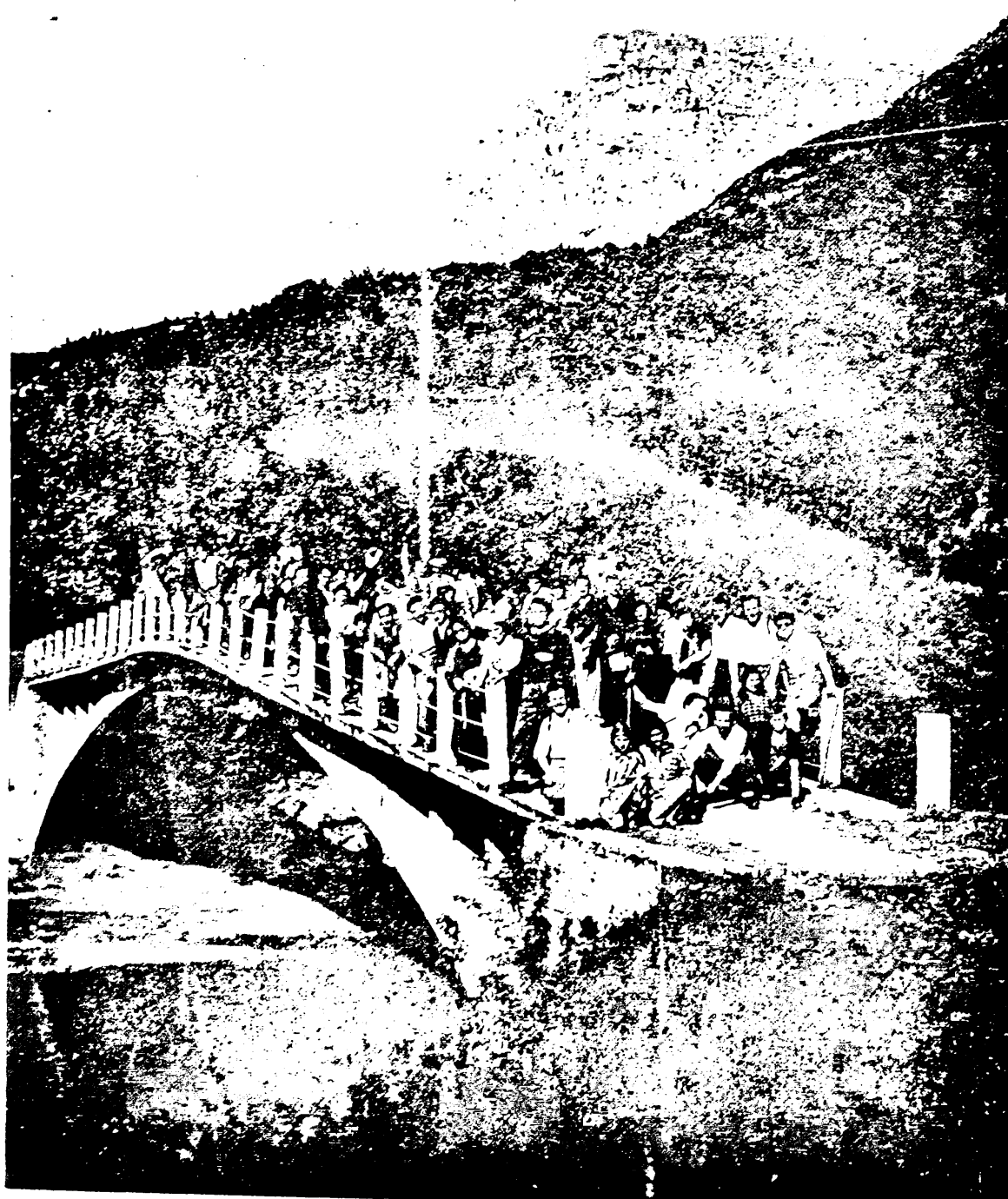
Ο Έλληνολάτρης ανταποκριτής του Γαλλικού «Χρόνου» RENE ΡΥΑΥΧ στο σπίτι που κατέλυσε στη Νίβιτσα του Δελβίνου (1914).
(Αρχειο Άλεξ. Χ. Μαμμοπούλου)

LE DIADOUK A LIABKOVIKI. — A GAUCHE LE GÉNÉRAL DANGLIS; A DROITE M. IONKOTI, PRÉFET DE JAVINA.
ET AU PREMIER PLAN, A DROITE, LE GÉNÉRAL BOUTZO

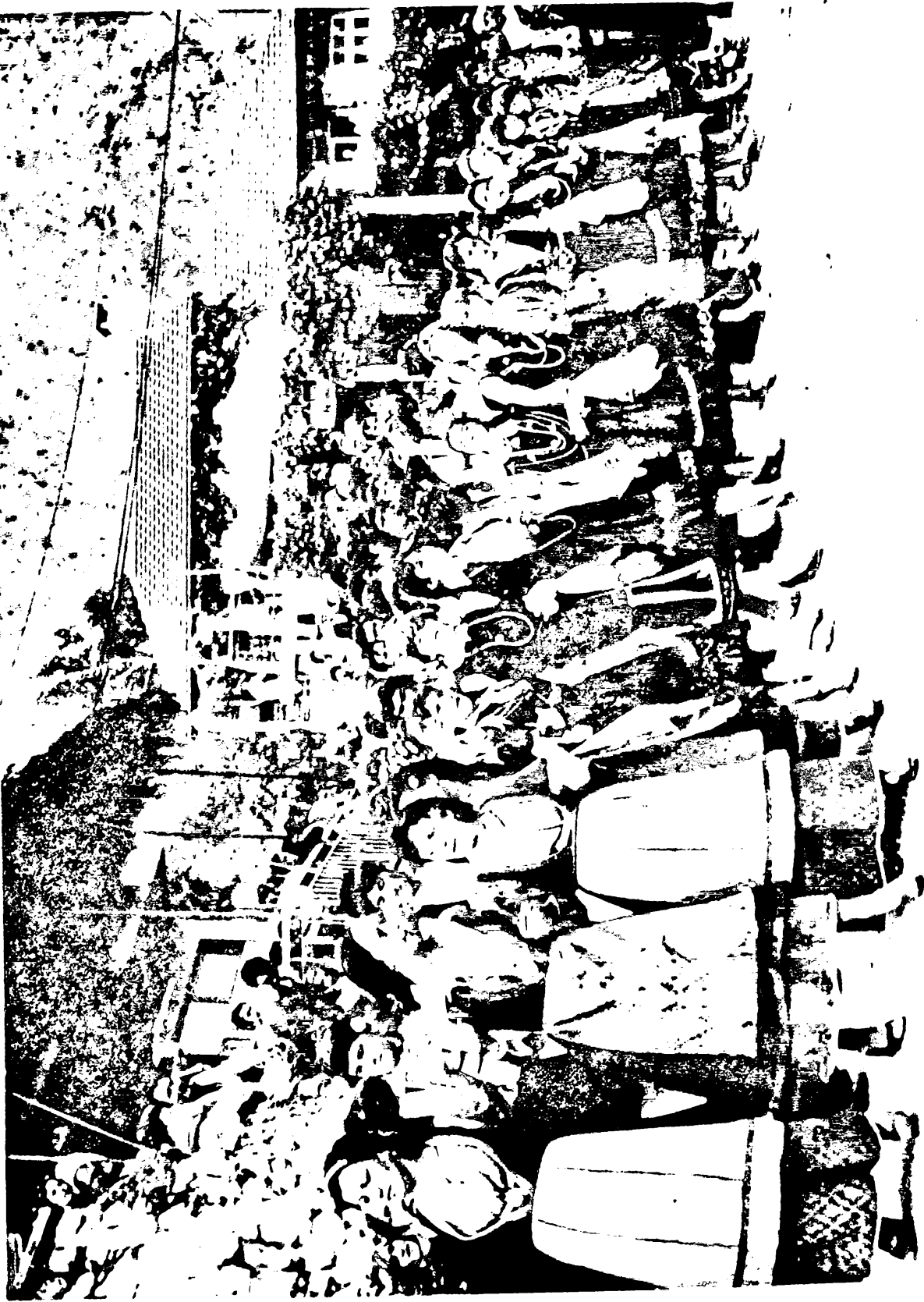
Διάδοχος τότε (1914) Γεώργιος μπαίνει στο Λεσκοβίκι Βορ. Ήπειρου. Άρι-
ρά ο στρατηγός Σουτσοσ, ο Φορέατης, ο στρατηγός Παν. Δαγκλής και πίσω,
ανάμεσα Διαδόχου και Δαγκλή ο Χ. Χρηστοθασίλης(;) (Άρχειο Άλεξ. Χ. Μαμμοπούλου)

Ἡ γέφυρα τοῦ Παπίγκου ἐπάνω στό Βοῖδομάτη κατάφορτη ἀπό ἐκδρομείς (1937).
(Ἀρχεῖο Νικ. Παπασωτηρίου)

(Αρχείο Π. Σκουτέλα)

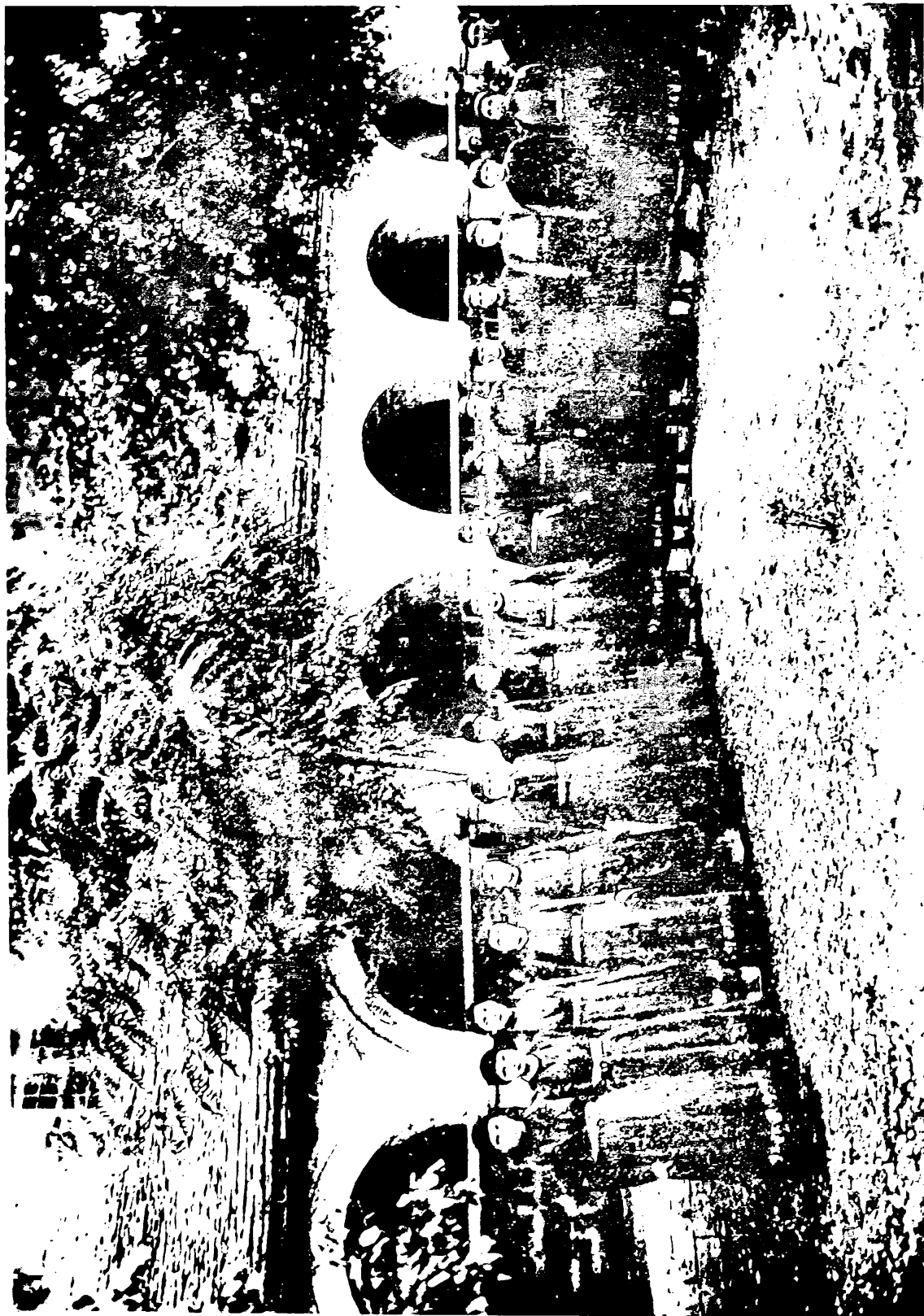
Χορός σε γιορτή στα Θεοδώριανα.

Ἀναμνηστική φωτογραφία τοῦ χοροῦ τοῦ Συλλόγου Βορειοηπειρωτῶν (1934)
(Ἄρχετο Ἄλεξ. Χ. Μαμιμοπούλου)

Συμβούλιο του Συλλόγου Βορειοηπειρωτών (1926). Καθήμενος ο Πρόεδρος Κων. Σκεντέρης. Ὁρθοί τὸ ὑπόλοιπο Προεδρείο ἀπὸ ἀριστερά: Μιχ. Πασχοπούλου, Σοφ. Ἐξάρχου, Θεοφ. Βενακίδης, Φώτ. Τζελάτης, Φώτης Τσαβίδης.
(Ἄρχειο Ἄλεξ. Χ. Μαμιμοπούλου)

“Ετοιμες για τον χορευτικό θηματισμό Ζαγορίσιες τών ”Ανω Σουδενών στις γιορτές τής Έκατονταετη-
ρίδας (1930). (Άρχαιο Άλεξ. Χ. Μαμιμοπούλου)

Ὁ Ναός τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου μετὰ τὸ χαρακτηριστικὸ κωδωνοστάσιο στὴν Ἄρτοιστα (Ἄρλιση) τοῦ Ζαγορίου. (Φωτ. Εὐθ. Συκιώτη - Ἀρχ. Εὐ. Πρίτσου)

Δ Ι Δ Α Σ Κ Α Λ Ο Ι

Εϋστράτιος Βασιιάδης	Δελθινάκιον	Κων)πολις
Ματθαῖος Παπαρρούσης	Ζαγόριον	Ἰωάννινα
Δημ. Γκράτσιος	Ζαγόριον	Ἰωάννινα
Νικόλ. Πανίδης	Κάτω Λάμποβον	Κόνιτσα
Εϋγένιος Χασιώτης	Ζαγόριον	Ἰωάννινα
Εὐάγγελος Παγούνης	Δολὸν Πωγώνι	Ἀργυρόκαστρον
Δημ. Μελτζανόπουλος	Σωπικὴ Πωγώνι	Κων)πολις
Πέτρος Τσαμίδης	Δοξάτι Ἀργυρ.	Ἀργυρόκαστρον
Βασίλειος Γούδας	Δρόβιανη Δελθίνου	Βεράτιον
Ἰωάννης Κουκουζέλης	Κεστοράτιον	Κεστοράτιον

ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ ΖΩΓΡΑΦΕΙΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΩΝ

Μαρία Κωτσονάκη	
Μαρία Κουτσουριάδου	
Ἄννα Βορνόζη	Δέλθινον
Κλεοπάτρα Ἐπιφανίδου	

ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ ΚΑΘΗΓΗΤΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ ΖΑΓΠΠΕΙΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΩΝ Κ. ΛΑΜΠΟΒΟΥ ΑΡΓΥΡ. ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ

Ἀθανάσιος Οἰκονομίδης	Σωπικὴ Ἀργυροκ.	Ἀργυρόκαστρ.
Κωνσταντῖνος Εὐαγγελίδης	Ἰωάννινα	Κάϊρον
Κέντρος Κώτσης	Κ. Λάμποβον	Βεράτιον
Λουκάς Τζώρης	Κ. Λάμποβον	Ἀθῆναι
Νικόλ. Πανίδης	Κ. Λάμποβον	Κόνιτσα
Ἀθαν. Παναγιωτίδης	Κ. Λάμποβον	Ἰωάννινα
Θωμάς Παναγιωτίδης	Κ. Λάμποβον	Δέλθινον
Ἀθ. Οἰκονόμου	Κ. Λάμποβον	
Βασίλ. Οἰκονόμου	Κ. Λάμποβον	
Ἰωάννης Μίχας	Κ. Λάμποβον	Αὐλὼν
Κωνστ. Μίχας	Κ. Λάμποβον	Βεράτιον
Κωνστ. Τσουμάνης	Κ. Λάμποβον	Ἰωάννινα
Θωμάς Μῆστος	Λιουτζουρία Ἀργυρ.	Χειμάρρα
Ἀθ. Κόντος	Ζαγοριά Ἀργυρ.	Κορυτσᾶ
μοναχὸς Μαντζάρης	Ἰωάννινα	Ἦπειρος

Ὁ Ἐπίσκοπος Ἀπολλωνίας ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ κατὰ κόσμον Ἡλίας Μπανούσης

ΤΟΥ ΑΘΑΝΑΣ. ΛΕΚΚΑ

Τὸν Ἐπίσκοπον Ἀπολλωνίας ΕΙΡΗΝΑΙΟΝ, κατὰ κόσμον Ἡλίαν Μπανούσην, ἐγνώρισα τὸ ἔτος 1938, πρὸ τῆς χειροτονίας του εἰς Ἐπίσκοπον, ὡς λαϊκὸν ἱεροκῆρυκα εἰς τὴν Μητρόπολιν τῶν Τιράνων. Συνεδέθη μετ' αὐτοῦ φιλικῶς καὶ ἡ φιλία μας συνεχίσθη καὶ μετὰ τὴν χειροτονίαν του εἰς Ἐπίσκοπον.

Ὁ Ἡλίας Μπανούσης εἶχε γεννηθῆ τὸ ἔτος 1905 εἰς τὴν Σκόδραν, ἐπαρχίαν τῆς Βορείου Ἀλβανίας. Ἀφοῦ ἐπεράτωσε τὰς Γυμνασιακὰς του σπουδὰς εἰς τὴν γενέτειράν του τὸ ἔτος 1929, ἀπεστάλη ὑπὸ τῆς ἀρτισυστάτου τότε Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Αὐτοκεφάλου Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας διὰ νὰ σπουδάσῃ εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τῆς Ὁρθοδόξου Σερβικῆς Ἐκκλησίας τοῦ Βελιγραδίου καὶ μετὰ τὴν ἀποφοίτησίν του προσελήφθη ὡς ἱεροκῆρυξ εἰς τὴν Μητρόπολιν τῶν Τιράνων.

Οἱ Οὐνίται ἐν Ἀλβανίᾳ εἶχαν ἰδρύσει δύο Οὐνιτικὰ κέντρα, μετὰ ὅμως τὴν κατάληψιν τῆς Ἀλβανίας ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν, τὰ κέντρα ἐπολ-

λαπλασιάσθησαν καὶ ἡ Ὁρθοδοξία διέτρεχε μεγάλον κίνδυνον ἐκ τῆς προπαγάνδας ἣ ὁποία εἶχεν ἀναπτυχθῆ ὑπ' αὐτῶν. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ἀλβανίας Χριστόφορος Κίσης, μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τῶν Μητροπολιτῶν Κορυτσᾶς Εὐλογίου Κουρίλα καὶ Ἀργυροκάστρου Παντελεήμονος Κοτόκου, ἀποκεκλεισμένος εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ στερούμενος διοικητικῶν ἱκανοτήτων, δὲν ἦτο ἐνδεδειγμένος ν' ἀντιμετωπίσῃ τὸν ἐπαπειλούμενον ὑπὸ τῶν Οὐνιτῶν κίνδυνον.

Ὁ τότε Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Χρῆστος Γσαμπέρης, καταγόμενος ἐκ τοῦ χωρίου Σχωριάδες τοῦ Πωγωνίου τῆς Βορείου Ἠπείρου, ἐπιμόνως προσεπάθει νὰ πείσῃ τὸν Ἡλίαν Μπανούσην νὰ χειροτονηθῆ βοηθὸς Ἐπίσκοπος καὶ ἀφοῦ ἤρθησαν αἱ ἀντιρρήσεις τούτου, εἰσηγήθη τὴν πρότασίν του εἰς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον, ὃ ὁποῖος ἀπέδεχθη μετ' ἐνθουσιασμοῦ ταύτην.

Ἐχειροτονήθη τὸ ἔτος 1942 εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Ὁσίου Ναοῦμ παρὰ

τὴν Ὀχρίδα, μὲ τὸν τίτλον τοῦ Ἐσκόπου τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης Ἐπισκοπῆς Ἀπολλωνίας, διατελέσας καὶ χωροεπίσκοπος παρὰ τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ τῶν Τιράνων.

Παρευρέθην κατὰ τὴν ἐνθρόνισίν του καὶ ὀφείλω νὰ τονίσω ὅτι ἦτο ἀπερίγραπτος ὁ ἐνθουσιασμός τοῦ πολυπληθοῦς ἐκκλησιάσματος ἀπὸ τὸ κήρυγμά του μὲ τὸ ὁποῖον ἐβεβαίωνε τὴν Ὀρθοδοξίαν ὅτι ἦτο ἕτοιμος ν' ἀποδυθῆ εἰς τὸν ἀγῶνα καὶ ἕτοιμος εἰς πᾶσαν θυσίαν.

Τὸν Ἐπίσκοπον τοῦτον διέκρινε ἡ ἀφοσίωσίς του εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἡ δὲ μόρφωσίς του, τὸ ἦθος του καὶ αἱ διοικητικαὶ αὐτοῦ ἱκανότητες, τὸν κατέστησαν ὡς τὸν μοναδικὸν ἐνδεδειγμένον διὰ τὴν ἀνάληψιν τῶν καθηκόντων πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν κινδύνων ἐκ τῶν Οὐνιτῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἠθικὴν ἐξύψωσιν τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος τῶν Ὀρθοδόξων.

Μεγαλοπρεπῆς τὴν ἐμφάνισιν, ἐπεσκέπτετο καθημερινῶς τοὺς Ὀρθοδόξους εἰς τὰ καταστήματά των, τὰ δὲ κηρύγματά του ἀπετέλεσαν ἀφορμὴν ἀντιζηλίας καὶ διώξεώς του ἐκ μέρους τῶν Μωαμεθανῶν καὶ τῶν Οὐνιτῶν. Ἐγένετο εἰς αὐτὸν πρότασις ν' ἀναμιχθῆ μὲ τὴν πολιτικὴν τῶν κρατούντων καὶ νὰ τοποθετηθῆ Μητροπολίτης εἰς τὴν κενὴν θέσιν τῆς Μητροπόλεως Ἀργυροκάστρου, αὐτὸς ὅμως κατηγορηματικῶς ἐδήλωσεν ὅτι, οὔτε εἰς τὴν πολιτικὴν ἡδύνατο ν' ἀναμιχθῆ, οὔτε εἰς τὴν κενὴν θέσιν τῆς Μητροπόλεως Ἀργυροκάστρου νὰ τοποθετηθῆ τὴν ἀνήκουσαν εἰς τὸν ζῶν-

τα Μητροπολίτην Παντελεήμονα. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀπὸ τοῦ 1945 καθεστώτος, ἡ κυβέρνησις τῶν Τιράνων ἀπήτησεν ἀπὸ τοὺς Ὀρθοδόξους τῶν περιφερειῶν Ἀργυροκάστρου καὶ Κορυτσᾶς νὰ ἀποκηρύξουν τὴν ἰδέαν ὑπάρξεως Βορειοηπειρωτικοῦ ζητήματος καὶ ὅταν ἐπληροφρήθη τὴν συγκέντρωσιν ὀλίγων τινῶν εἰς τὸ Φαρμακεῖον τοῦ Νότσικα εἰς τὰ Τίρανα, τὰ ὄργανά της, πού εἰσῆλθαν εἰς αὐτό, ἐπετίμησαν τοὺς συγκεντρωμένους καὶ τοὺς διέλυσαν βιαίως. Τὰ γεγονότα ταῦτα εἶχον ὡς συνέπειαν τὴν σύλληψιν τοῦ Ἐπισκόπου, τὴν φυλάκισίν του καὶ ἐν συνεχείᾳ, λόγω κάμψεως τῆς υἰγείας του, τὸν ἐγκλεισμόν του εἰς τὴν Μονὴν τῆς Ἀρδευούσης παρὰ τὴν Λούσιναν, ὅπου εὔρεν οἰκτρὸν θάνατον μετὰ τὸ 1958, κατ' ἄλλους δὲ ἐξεπαρᾶθη.

Αὐτὸς εἶναι ὁ ἀφοσιωμένος κληρικὸς καὶ φιλέλλην Ἐπίσκοπος Ἀπολλωνίας Εἰρηναῖος, ὁ ὁποῖος πλείστας ὄσας σημαντικὰς ὑπηρεσίας προσέφερεν εἰς τοὺς Ὀρθοδόξους καὶ τοῦ ὁποῖου ἡ δρᾶσις εἶναι ἄγνωστος καὶ εἰς αὐτὸ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Γράφω αὐτὰ τὰ ὀλίγα λόγια ἐξ ἱεροῦ καθήκοντος διότι ἐγνώρισα τοῦτον ὡς οὐδεὶς ἄλλος, πλὴν τοῦ Ἀρχιγραμματέως τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Χρήστου Τσαμπέρη, γιὰ νὰ εἶναι αἰωνία ἡ μνήμη αὐτοῦ διὰ τοὺς ἀγῶνας τοὺς ὁποῖους ἀνέλαβε χάριν τῆς Ὀρθοδοξίας.

ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟ ΕΠΙ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΠΥΡΣΟΓΙΑΝΝΗ - ΛΕΣΚΟΒΙΚΙ

‡ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΗ ΒΕΤΣΟΠΟΥΛΟΥ

Προτοῦ κάμω ἀπὸ τὸ χωριό μου κατὰ τὸ 1907 τὸ μεγάλο, διὰ τὴν τότε ἡλικίαν μου, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ταξίδι τῆς Πόλης, ἔκαμνα δις τοῦ ἔτους τὸ τ ο π ι κ ό ν, ἄς τὸ ὀνομάσωμεν οὕτω, τοιοῦτον Πυρσόγιαννης — Λεσκοβικίου — τάνάπαλιν. Ἐπειδὴ δὲ μέχρι τοῦδε δὲν περιέγραψα τοῦτο μὲ σχετικὰς λεπτομερείας προβαίνω εἰς τοῦτο μὲ τὸ παρὸν σημείωμα, μὲ πολλὴν μάλιστα εὐχαρίστησιν καὶ περισσὴν χαρὰν, διότι ἀφορᾶ ἀναμνήσεις τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας, ἣτις, ὅπως διὰ κάθε ἄνθρωπον, εἶναι ἡ πλέον προσφιλὴς καὶ εὐτυχισμένη περίοδος τῆς ζωῆς του. Ἀρχίζω τὴν περιγραφὴν αὐτοῦ μὲ ἀφეთηριὰν τὸ χωριό μου, τὴν Πυρσόγιαννην.

Εἰς προσφώνησιν ὡς πρόεδρος Γεν. Συνελεύσεως τοῦ Συνδέσμου μας ἐτόνισα, μεταξὺ ἄλλων, ὅτι τὸ χωριό μας οὐδόλως ὑστερεῖ εἰς φυσικὰς καλλονὰς, τῆς τόσον, δικαίως δέ, φημιζομένης δι' αὐτὰς Ἐδέσσης, ἐκτὸς θέβαια τῶν γραφικῶν καταρρακτῶν τῆς.

Ὁ ἀείμνηστος σεβαστὸς Γυμνασιάρχης μου καὶ μέγας Ἡπειρώτης Ἀλέξιος Ζαμαρίας, μέγας νοσταλγὸς τῆς πατρίδος μας, ἔλεγεν εἰς

τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «τὸ χωριό μου» ποίημά του:

Κι' ἡ γῆ τοῦ παραδείσου
μοῦ εἶναι ἐρημιὰ
τῆ χάρι τῆ δική σου
δὲν ἔχει γῆ καμμιὰ.

Τὸ ἴδιο ἀκριβῶς μπορούσε νὰ ἐπαναλάβωμε διὰ τὸ πολυπόθητό μας χωριό, τὴν Πυρσόγιαννη, διότι ὅπου γυρίσης κι ὅπου σταθῆς παντοῦ βλέπεις μίαν ἀγρίαν βλάστησιν, ἣτις εὐμορφαίνει τὰ πάντα. Τὸ ἀπέναντι βουνὸ τῆς Καστάνιανης εἰς τὴν πλαγιὰν τοῦ ὁποίου διακρίνεται ἀκόμη ὁ δρόμος τὸν ὁποῖον ἀκολουθοῦσεν ὁ θρυλικὸς ἀγωγιάτης ἀπὸ τὰ Γιάννινα, ὅταν κατὰ τὸ τραγοῦδι:

Κίνησ' ὁ Ρόβας κίνησε
μέσ' τῆ Βλαχιά νὰ πάη...

τῆς Στράτσιανης δεξιὰ, καθὼς καὶ τὰ πρὸς τ' ἀριστερὰ τοιαῦτα τῆς Φετόκως καὶ τῆς Σέλτσης ὡς καὶ αἱ ὑπῶρειαι τοῦ ἀγερώχου Γράμμου ἀποτελοῦντος τὸ ὄροσημον Ἡπειροῦ Ἀλβανίας καὶ Μακεδονίας, εἶναι κατάφυτα ἀπὸ πυκνὰ πράσινα δένδρα, ἰδίως πεῦκα, ἔλατα καὶ βα-

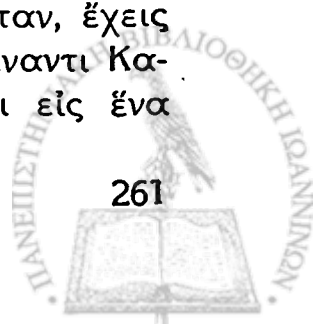
λανιδιές. Τὰ θουνὰ τοῦ χωριοῦ μου καὶ οἱ πέριξ λόφοι του εἶναι κατάφυτοι ἀπὸ τὰ ἴδια δένδρα, ἐπὶ πλεον δὲ ἀπὸ πανύψηλες καὶ αἰωνόβιες ὄξειές. Καὶ αὐτὴ ἡ Κράπα, δεσπόζουσα τῆς Πυρσόγιαννης, εἶναι κατάφυτος πυκνῶν δένδρων, δενδρυλίων καὶ θάμνων, παρὰ τὴν ἄπονον μεταχείρισιν τὴν ὁποῖαν ὑφίστανται ἀπὸ τοὺς εὐεργετούμενους κατοίκους, οἵτινες δὲν παραλείπουσιν εὐκαιρίαν ὅπως ἐκριζώσωσι μερικὰ δενδρύλλια ἢ τὰ ἀποκόψωσι μὲ πολλὴν ἀναλγησίαν, χωρὶς νὰ ὑπολογίσωμεν τὰς ζημίας ἀπὸ τὴν βοσκὴν «γιδιῶν καὶ κατσικιῶν».

Προτοῦ ἐκκινήσωμεν ὁμως διὰ τὸ Λεσκοβίκι, ἅς ἐπιχειρήσωμεν περίπατον εἰς τοὺς πέριξ τοῦ χωριοῦ λόφους, ὡς καὶ ἐντὸς αὐτοῦ.

Ἡ πλέον ἐπιβλητικὴ καὶ πανοραματικὴ τοποθεσία ἐντὸς τοῦ χωριοῦ εἶναι τὸ μέρος τοῦ προαυλίου τοῦ Ἁγ. Γεωργίου ὅπου ὑφούται ἡ πολλῶν αἰώνων ἡλικίαν ἀριθμοῦσα πανύψηλος καὶ πολύκλαδος δρυς, τὸ δέντρο τοῦ Ἁ-Γιώργη, ὅπως λέγεται, τὸν κορμὸν τοῦ ὁποῖου εἶναι δύσκολον νὰ περιβάλλωσι τρεῖς ἄνδρες. Ὁ Ἁγ. Γεώργιος ἐκτίσθη κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος μας, ἡμὴν ἀκόμη μαθητὴς εἰς τὸ Δημοτικὸν Σχολεῖον τοῦ χωριοῦ, εἶναι δὲ ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς τόσον μεγαλοπρεπῆς ὥστε δύναται νὰ ἀποτελέσῃ τὸ καύχημα καὶ κόσμημα καὶ Ἐπαρχιακῶν ἀκόμη πόλεων. Ἐκεῖθεν φαίνεται καὶ ἡ ἕτερα Κεντρικὴ Ἐκκλησία, ἡ τοῦ Ἁγ. Νικολάου, ἥτις ἂν δὲν δύναται νὰ παρθῆ εἰς μεγαλοπρέπειαν πρὸς

τὸν Ἁγ. Γεώργιον, ἔχει ὁμως τὸ πολύτιμον πλεονέκτημα ἢ ἀνοικοδόμησίς της νὰ ἀνάγηται εἰς τὸ 1700 περίπου, τὸ κωδωνοστάσιον εἶναι ἀνεξάρτητον τοῦ κτιρίου τῆς Ἐκκλησίας, τὸ δὲ χαγιάτι της εἶναι ἐνδεικτικὸν τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἀνηγέρθη. Αἱ πελεκηταὶ πέτραι καὶ τὸ μεγαλοπρεπὲς κωδωνοστάσιον τοῦ Ἁγ. Γεωργίου, εἰς τὸ ὑψηλότερον σημεῖον τοῦ ὁποῖου, κατὰ τὴν ἀνοιξιν, ὁ κότσυφος ψάλλει τὰ γλυκύτερα τραγούδια του, προσδίδουν εἰς αὐτὸν ἐξαιρετικὴν χάριν καὶ μεγαλεῖον.

Οἱ ἀναπαυόμενοι κάτω ἀπὸ τὴν εὐεργετικὴν σκιὰν «τοῦ δένδρου τοῦ Ἁγ. Γιώργη» συγχωριανοὶ ἢ ξένοι περσαστικοὶ διαβάται, ἀκούουσι συγχρόνως τὰς μελωδικὰς φωνὰς τῶν μικρῶν μαθητῶν τοῦ Σχολείου, τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται πολὺ πλησίον τῆς Ἐκκλησίας, ὅταν παίζουν κατὰ τὰ διαλείμματα εἰς τὸ προαύλιον, ἢ τὴν φωνὴν τοῦ διδασκοντος ἢ πολὺ συχνὰ τὰς αὐστηρὰς παρατηρήσεις του, συνοδευμένας μάλιστα, οὐχὶ σπανίως, ὑπὸ τοῦ ξύλου τῆς.. Ἐδέμ. Ἐὰν συμπέσει ἡ ὥρα τοῦ δευτέρου πρωϊνοῦ διαλείμματος, ἀπολαμβάνει τὸν δεκάλεπτον ἔστω περίπατον τῶν μαθητῶν πρὸς τὴν θύρην Ντόμιστα, ἢ ὁποῖα εὐρίσκεται ἐν μέσῳ καλλιεργημένων κήπων καὶ πυκνοφύλων ἀγρίων δένδρων, κυρίως δρυῶν, ὡς καὶ ὀπωροφόρων τοιοῦτων, συγαμνεῶν, συκέων, καρυῶν κ.ἄ. Μεταβαίνων πρὸς Ντόμισταν, ἔχεις κυρίως τὸ θέαμα τῆς ἀπέναντι Καστάνιανης, ἥτις ἀπλοῦται εἰς ἓνα

κοίλωμα τοῦ θουνοῦ της, ἡ κορυφογραμμὴ τοῦ ὁποίου ἀποτελεῖ θαύσκιον δάσος ἀγρίων δένδρων, ἀνωθεν καὶ πέραν τοῦ ὁποίου προβάλλει ὁ καθ' ὄλον τὸ ἔτος χιονοσκεπῆς Σμόλιγκας, ὕψους 2636 μ. κάτω δὲ τμήμα τοῦ Σαρανταπόρου.

“Ὅσον προχωροῦμεν ὁμως ἐκεῖθεν πρὸς τὴν θέσιν Δ ρ α γ α τ ῖ κ ι, τόσον ὁ ἐνώπιον ἡμῶν ὀρίζων καθίσταται εὐρύτερος, ἡ δὲ παρουσιαζομένη ἐνώπιόν μας θέα, πλεόν μαγευτικὴ καὶ μεγαλειώδης. Ἀπὸ τὸ σημεῖον αὐτὸ φαίνονται τὰ περισσότερα ἀμπελοχώραφα τοῦ χωριοῦ καὶ διὰ τοῦτο ὁ δραγάτης (ἀγροφύλαξ) ἐκεῖθεν κυρίως ἐπέβλεπε «τὰ ἐδάφη τῆς Ἐπικρατείας του» διὰ νὰ προλαμβάνῃ τὰς ἀγροζημίας, κατὰ τὸ «Διοικεῖν ἐστὶ προβλέπειν» σημειῶνων τὴν παρουσίαν του μὲ καμμιὰ ἀποτρεπτικὴν ἀγριοφωνάραν, προτοῦ αὐταὶ πραγματοποιηθῶσιν, ἢ ἐπισημαίνων τοὺς παρὰ ταῦτα, ἐπιμένοντας νὰ παρανομήσωσι διὰ τὰ περαιτέρω... Προχωροῦντες ἀνατολικώτερον φθάνομεν εἰς τὴν θέσιν, ὅπου τὸ παρεκκλήσιον τοῦ Ἁγ. Χαραλάμπους, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρύνεται ὁ ὀρίζων βορειο-ἀνατολικά, καθισταμένης τῆς θέας πλεόν μαγευτικῆς. Τὸ ἐκκλησάκι αὐτό, δικαιολογοῦν πλήρως τοὺς στίχους:

Εἰς τὸ θουνὸ ψηλὰ ἐκεῖ
εἶν' Ἐκκλησιὰ ἔρημική,

εἶναι ἐκτισμένον εἰς τὴν κορυφὴν λόφου κατερχομένου, ἀπὸ τὰς δύο πλευράς του, σχεδὸν καθέτως, φθά-

νον ἀπὸ τῆς μιᾶς μὲν μέχρι τῆς κοίτης τοῦ Σαρανταπόρου, ἀπὸ δὲ τῆς ἐτέρας μέχρι τῆς κοίτης τοῦ παραποτάμου του, τοῦ Βουρμπιανίτικου. Ἀπέναντι καὶ ἀνατολικῶς εἶναι τὸ θουνὸ τῆς Σ ἔ λ τ σ η ς, σημερινῆς Ὁξειᾶς, εἰς τὰς πλαγείας τοῦ ὁποίου εὐρίσκεται τὸ ὁμώνυμον χωριό, ἔχον περὶ τὰς 50—60 οἰκογενείας, ἡ κορυφὴ τοῦ ὁποίου εἶναι τὸ ὑψηλότερον σημεῖον τοῦ Γράμμου, ὕψους 2525 μ.

Ἀνερχόμενοι, ἀπὸ τὸν Ἁγ. Χαραλάμπον, τὸν πρὸς βορρᾶν ἀποτομον ἀνήφορον καὶ μετὰ κοπιώδη πράγματι πορείαν φθάνομεν εἰς τὸ παρεκκλήσιον τοῦ Ἁγ. Δημητρίου, ἐκτισμένον ἐπὶ ἀρκετῆς ἐκτάσεως ἐπιπέδου χώρου καὶ ἐν μέσῳ πανυψηλῶν δένδρων. Ἀπὸ τὸν Ἁγ. Δημητρίον ἡ Πυρσόγιαννη φαίνεται ὡς μικρὸς οἰκισμὸς ὀλίγων οἰκιῶν, τῶν ὁποίων διακρίνονται μόνον αἱ πλάκες τῶν στεγῶν. Μετὰ μικρὰν ἀνάπαυσιν καὶ ἀπόλαυσιν τῆς ἐνώπιόν μας θέας, προχωροῦμεν ὑψηλότερον πρὸς τὴν Κ ρ ἄ π α ν, ἥτις με τοὺς πυκνοὺς θάμνους της καὶ τὸ τρυφερὸν χορταράκι, ἀποτελεῖ ἰδεώδη τόπον βοσκῆς διὰ τὰ κατσικάκια καὶ τὰ ἀρνάκια τοῦ πλησίον ταύτης, «Πάνω Μαχαλαῶ», ἀλλὰ καὶ ἀσφαλὲς κρησφύγετον τῶν ἀμελῶν μαθητῶν τῆς ἰδίας γειτονιάς, προτιμώντων νὰ «τσακίζωνται» κυριολεκτικῶς διὰ νὰ κρύβωνται, παρὰ νὰ διαθέτωσιν εἰς τὸ σπίτι των ἀπειρώς ὀλιγώτερον κόπον διὰ διάβασμα, διὰ νὰ ἀνακαλύψωμεν ἐν μέσῳ πυκνῶν δένδρων τὸ Ἐξωκκλήσιον τοῦ Ἁγίου τῶν Ἑλληνικῶν

θουνῶν, τοῦ Πρ. Ἡλία. Μετὰ τὸ ἄναμμα κεριοῦ καὶ τὸν μετ' εὐλαθείας ἀσπασμὸν ὀλίγων ἱερῶν εἰκόνων προχωροῦμεν, κρυπτόμενοι ἀπὸ δένδρα, κατὰ μῆκος τοῦ λόφου, πρὸς νοτίαν κατεύθυνσιν, διὰ νὰ φθάσωμεν εἰς τὸ ἕτερον ἐξωκκλήσι τῆς Κράπιας, τὴν Ἁγ. Τριάδα, κατόπιν ἀρκετοῦ κόπου, διότι ἡ μεταξύ των ἀπόστασις εἶναι ἀρκετή, ὁ δὲ δρόμος εἶναι ἀνύπαρκτος. Ἀποζημιωνόμεθα ὁμῶς ἐπαρκῶς, διότι χρησιμοποιοῦντες ὡς ἀναπαυτικὸν κάθισμα κάποιαν πέτραν, ἀπολαμβάνομεν τὸ πρὸ ἡμῶν ἐξαιρετικὸν θέαμα.

Ἀναμφιβόλως καὶ ἀπὸ τὴν Ἁγ. Τριάδα βλέπεις τὰ αὐτὰ ὡς καὶ προηγουμένως τοπία, ἀλλὰ ταῦτα παρουσιάζονται ἀπὸ κάθε σημείου διαφοροτρόπως. Οὕτως, ἐὰν δὲν βλέπεις ἀπὸ ἓν μέρος ὅλας τὰς ἀνατολικῶς τοῦ χωριοῦ τοποθεσίας, ἀποζημιώνεσαι ἐπαρκῶς ἀπολαμβάνων εἰς μεγαλυτέραν ἔκτασιν τὸν Σαραντάπορον, ὅστις ἐπείγεται νὰ συναντήσῃ τὸν Ἀῶν, μὴ γνωρίζων ὅτι ἡ συνάντησις αὕτη, θὰ σημάνη τὸν θάνατόν του!... εἰς τὸ θάθος δὲ τοῦ ὀρίζοντος, πρὸς νότον, τὸν γρανιτώδη ὄγκον τοῦ θουνοῦ, τοῦ χωρίου Πάπιγκον, ἀντιθέτως, ἐὰν ἀπὸ τὸν Ἁγ. Χαράλαμπον, βλέπεις τὴν ἐπιβλητικὴν Μπάδραν, τὸ θουνὸ τὸ ὁποῖον μᾶς χωρίζει, ἀλλὰ καὶ μᾶς προστατεύει συνάμα ἀπὸ τοὺς «Κολωνιάτες» τὴν Φετόκον καὶ τὸν ἀπίθανον. «Τρύπιον τόπον» χάνεις ὁμῶς τὸν πέτρινον ὄγκον τῆς Μελισ-

σόπετρας, ἣτις χρησιμοποιεῖται ὡς φυσικὴ κυψέλη πολλῶν ἀδεσπότην μελισσῶν, ἐξ οὗ καὶ ἡ ὀνομασία τῆς, τὸ γραφικὸν Ντέρτι καὶ ἄλλα ὠραῖα τοπία.

Οἱ προπάτορές μας, ἀφιερώνοντες ἓνα ἐξωκλήσι εἰς τὸν Ἁγιον τῆς προτιμήσεώς των, ἔκτιζον τοῦτο, ὄχι μόνον εἰς μαγευτικὴν τοποθεσίαν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν πέριξ αὐτοῦ λόφων, ὡς ἀκοιμήτους φρουροὺς καὶ προστάτας κατὰ τῶν παντοειδῶν ἐχθρῶν καὶ ἐπιδρομέων, ἰδίως τῶν ἐξ Ἑρσέκας ὀρμωμένων αἰμοχαρῶν πλατὸς κολύγων τουρκαλθανῶν, Κολωνιατῶν μπέδων καὶ ἀγάδων. Καίτοι ὁμῶς οὗτοι ἦσαν ἀλλόθρησκοι, ἐντούτοις ἐσέβοντο τὰ ἱερά τῶν σκλάβων, τὰ ὁποῖα ὄχι μόνον δὲν ἔθιγον, ἀλλ' ἀφιέρωνον πολλάκις εἰς αὐτὰ διάφορα ἀναθήματα, διότι, χωρὶς νὰ ὑποπτεύωνται, ὠμίλει τὸ χριστιανικὸν αἷμα τῶν προγόνων των τὸ ὁποῖον ἀκόμη ἔφερον, οἵτινες, πρόγονοι, τίς οἶδε κατόπιν πόσων θασανιστηρίων καὶ ἀφορήτων πιέσεων, πρὸ δύο - τριῶν, αἰώνων, εἶχον ἐξισλαμισθῆ, ἀπαρνηθέντες τὴν πίστιν τῶν πατέρων των. Ὡς χαρακτηριστικὸν τούτου ἀναφέρω τὸ ἐξῆς, τοῦ ὁποίου αὐτήκοος μάρτυς ὑπῆρξεν ὁ πατήρ μου. Ἐξητάζετο μόνον τις εἰς τὸ Πρωτοδικεῖον Λεσκοβικίου, μουσουλμάνος ἐκ τοῦ χωρίου Ράδανη, οἱ κάτοικοι τοῦ ὁποίου διεκρίνοντο διὰ τὴν πραότητα καὶ ἀγαθότητά των.

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ στὸ ἐπόμενο)

ΟΙ ΑΡΡΩΣΤΙΕΣ ΠΑΛΑΙΟΤΕΡΑ

— Τὸ ΤΣΙΑΤ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΤ τοῦ Δεσπότη —

ΤΗΣ ΧΡΥΣΑΝΘΗΣ ΖΙΤΣΑΙΑΣ

Πρῶτο καὶ κύριο ἀγαθὸ στοὺς ἀνθρώπους λογίζεται ἡ ὑγεία. Ὑγεία σοῦ λέει ὁ ἄλλος καὶ τ' ἄλλα περνοῦν. Ἀληθινὸ καὶ καταξιωμένο ἀπ' τοὺς αἰῶνες, γιὰ πλούσιους καὶ φτωχοὺς, γιὰτὶ ἡ ἀρρώστεια — ξορκισμένη νᾶναι — μπαίνει ἀκάλεστη καὶ στὸ καλύθι καὶ στὸ παλάτι. Μὲ τὸ «γεία σου» χαιρετοῦμε, μὲ τὸ «σ' ἀφήνουμε γεία» ἀποχαιρετοῦμε. Σ' ὅλες τὶς εὐχές, αὐτὴ ἡ λέξη ἔχει τὴν πρώτη θέση. Χωρὶς ὑγεία δὲν ὑπάρχει χαρὰ. «Ἡ γεία μὲ κἀν' καὶ χαίρομαι ἡ γεία καὶ καμαρώνω» λέει ἡ Ἑπειρωτικὴ παροιμία.

Θυμηθήκαμε τώρα καὶ τὸ στερεότυπο τῆς παλαιότερης ἀλληλογραφίας. «Πρῶτον ἔρχομαι νὰ ἐρωτήσω διὰ τὴν καλὴν σας ὑγείαν». Ἐκεῖνο τὸ «καλὴν σας» εἶχε τὴ θέση εὐχῆς. Ἐξ ἄλλου γιὰ κάποιες παλαιότερες ἐποχὲς μιλοῦμε ἐδῶ, τότε πού οἱ φοβερὲς ἐπιδημίες, ὁρμούσαν σὰν μανιασμένα κύματα, πάνω στοὺς ἐντελῶς ἀνυπεράσπιστους ἀνθρώπους καὶ ἐρήμωναν χωριὰ καὶ πολιτείες. Τὰ χέρια τῆς ἐπιστήμης ἦταν ἄδεια τότε. Τὰ θε-

ραπευτικὰ μέσα, κάτι σόδες χρωματισμένες καὶ κάτι χάπια, πού τᾶφτιαχνε συνήθως ὁ ἴδιος ὁ γιατρός, κοπανίζοντας ρίζες, σιναμικὴ, καὶ ἄλλα βότανα «θαυματουργὰ»... Οἱ τρομοκρατημένοι ἄνθρωποι, καταφεύγανε σὲ ἄλλα ἀποτρεπτικὰ μέσα. Τ' ἀγιωτικὰ καὶ τὰ ξόρκια. Ἐκαναν ἀγιασμὸ στὴ μέση τοῦ χωριοῦ καὶ ἅγιο Εὐχέλαιο σ' ὅλα τὰ σπίτια. Δὲν ἔσφαζαν οὔτε κόττα, γιὰτὶ τὸ αἷμα τὶς τραβοῦσε. Ἀντίθετα ὁ ἀσθέστης τὶς ἔδιωχνε, καὶ ἄσπριζαν ὅλους τοὺς τοίχους. Ἐζωναν μάλιστα καὶ τὸ χωριό, ὀλοτρόγυρα μ' ἀσθέστη, ὅταν ἀκούγαν πῶς «σέρνεται» σ' ἄλλα χωριὰ κάποια ἐπιδημία, καὶ ἐπάνω χάραζαν τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ. «Ἰησοῦς Χριστὸς νικᾷ καὶ ὅλα τὰ κακὰ σκορπᾷ». Ἐκεῖνη ὁμως παρ' ὅλα αὐτὰ ἔμπαινε, φουργιόζα πάντα καὶ ἀνελέητη. Τότε καταφεύγανε σ' ἄλλα τεχνάσματα. «Τὸ χέρι πού δέ μπορεῖς νὰ δαγκάσεις φίλα το» λέει ἄλλη παροιμία. Ἔτσι ἀρχίζαν τὰ καλοπιάσματα, τὰ κεράσματα, τὰ παίνεματα, στὴν «κυρὰ» τὴν ἀρρώστια. Ἀμ' γι' αὐτὸ τοῦ ἔδωσαν

καὶ τόσο γλυκὰ ὀνόματα: «Εὐλογία», «ίλαρά», «καλόγνωμη» καὶ δὲν ξέρω τί ἄλλο. Νὰ τὶς ἐξευμενίσουν καὶ νὰ μειώσουν καὶ τὸ φόβο πὺ προκαλοῦσαν. Ὁ λαὸς τὶς φαντάζονταν σὰν γυναῖκες ἄσχημες, μ' ἄγρια ἔνστικτα, καὶ τὶς καλόπιανε. Ἔβαζαν στὸ δωμάτιο τοῦ ἀσθενῆ, πολὺχρωμα ζαχαρωτά, σὲ τραπέζι μὲ ἄσπρο τραπεζομάντηλο.

Ζωηρὴ μοῦ εἶναι ἡ ἀνάμνηση τῶν παιδικῶν μου χρόνων, ἀπὸ μιὰ παιδικὴ ἐπιδημία πὺ θέριζε τότε. Ψηνόμουνα στὸν πυρετό, κι ἄκουγα τὴ γιαγιά μου νὰ λέει, μὲ φωνὴ γλυκειὰ καὶ συρτὴ:

—Καλῶς την, καλῶς την τὴν κυρά. Μὲ τὸ καλὸ ἦρθες μὲ τὸ καλὸ νὰ φύγεις. Κόπιασε κυρά νὰ σὲ φιλέψουμε καὶ νὰ πᾶς στὴν εὐκὴ του Θεοῦ.

Ἄνοιξα τὰ θολωμένα μάτια καὶ τᾶφερα ὀλόγυρα ἀλλὰ δὲν εἶδα κανέναν.

—Ποιὸς ἦρθε κυραμάνα, ρώτησα, καὶ τίνος τὰ λές;

—Κανένας καρδούλα μου, στὴν κυρά ἀρρώστια λέω, νὰ κεραστεῖ καὶ νὰ φύγει γλήγορα.

Ἐκείνη ὅμως δὲ θιάζονταν, κι οὔτε τὰ γλυκὰ ἄγγιζε. Ἐτρωγε ἀπὸμένα, κι ὅταν ἔγινε πετσι καὶ κόκκαλο, μ' ἄφησε καὶ πῆγε σ' ἄλλα σπίτια, νὰ τυραγήσει κι ἄλλα παιδιά, χῶρια ἀπὸ κείνα πὺ πῆρε μαζί της. Δὲν εἶχε γεννηθεῖ ἀκόμα ὁ ἅγιος Φλέμιγκ, πὺ τὶς κυνήγησε, ὥστε νὰ μὴ τὶς λογαριάζουμε πιά.

Γιὰ μερικές, τὶς συνηθισμένες, πὺ συνεχίζουν ἀκόμα τὴν πορεία τους ἀνενόχλητα — ἄνθρωποι εἶμαστε θ' ἀρρωστήσουμε κιόλας — ἔκαναν ἄλλα γιατροσόφια. Ἐπιστρατεύανε προλήψεις, δοξασίες, ξόρκια, πὺ κι ἀκόμα εἶναι σὲ πλήρη δράση. Τὰ περισσότερα ξεκινοῦσαν καὶ στηρίζονταν στὴ θρησκευτικὴ πίστη, πρᾶγμα πὺ εἶχε πάντοτε εὐεργετικὴ ψυχολογικὴ ἐπίδραση. Τὸ ράντισμα τοῦ ἀρρώστου μὲ ἁγιασμένο νερό, τὸ κάπνισμα μὲ λουλούδια ἀπὸ τὸν Ἐπιτάφιο, τὸ ξεθάσκαμα, πὺ «κι ἡ ἐκκλησία τὸ παραδέχεται» ἔλεγαν καὶ λένε.

Γιὰ νὰ διώξουν τὸν ἐπίμονο πυρετό «τὴ θερμασιά» τύλιγαν στὸ δάχτυλο τοῦ θερμασμένου κόκκινη κλωστὴ ἀπὸ βραδύς, καὶ τὰ ξημερώματα, τὴν ἔπαιρναν ἀμίλητοι, πῆγαιναν ἔξω ἀπὸ τὸ χωριὸ καὶ τὴν ἔδεναν σ' ἓνα θάτο, λέγοντας: «Στὰ ὄρη καὶ στὰ θουνά» τρεῖς φορές. Ἐφευγαν ξαλαφρωμένοι. Δὲν ξέρουμε ἂν ἔφευγε κι ὁ πυρετός. Ἡ καρδιά ὅμως γαλήνευε. Τὴ θυμοῦμαι τὴ θασινιά μὲ τὶς δεμένες κόκκινες κλωστές:

—...Χρόνοι τώρα περάσανε πολλοί, κι ἀλλάξαν οἱ καιροὶ πάρα πολύ. Καμιά θατιά στὸν κόσμον δὲ φυτρώνει, τέτοια πὺ τὶς καρδιές νὰ ξαλαφρώνει. Τώρα μέσα στὸν κόσμον ἡ καρδιά, ἐγίνηκεν ἡ ἴδια μιὰ θατιά καὶ μ' ἄλικη κλωστὴ ματσόχμημένη, ὅλα τὰ πάθια ἀπάνω της τὰ δένει...—

Ἄς εἶναι κι ἔτσι. Πάντως σήμε-

ρα ἔχουμε ὄπλα καὶ δὲ χρειάζονται οὔτε καλοπιάσματα κι οὔτε ξόρκια. Τὸ ἀντίθετο, τὶς κυνηγοῦμε φανερά, τὶς τρυποῦμε μὲ χιλιάδες θελόνες, καὶ δὲν τὶς ἀφήνουμε σὲ χλωρὸ κλαρί. Μία μάλιστα, πού ἡ θασιλεία της φαίνεται δὲ θὰ λήξει ποτέ — γρίππη τὴ λένε — δὲ διστάζουμε νὰ τὴν καίμε ζωντανή. Δὲν πάει καιρὸς πού εἶδα ἓνα τέτοιο θέαμα, σὲ μιὰ γειτονιά. Φωτιά, καπνός, φλόγες, καὶ γύρα σαματᾶς μεγάλος.

—Τί εἶναι θρὲ παιδιὰ; Ὁ Κλείδωνας ἀργεῖ ἀκόμα.

—Καίμε τὴ γρίππη—εἶπαν, κι ἔρριξαν στὶς φλόγες ἓνα ὁμοίωμα μαυροντυμένης γρηᾶς.

Καὶ ξαναγυρίζουμε στὸν παλιὸ πανικό, πού προκαλοῦσαν οἱ σαρωτικές ἐπιδημίες, γιὰ νὰ κλείσουμε μὲ τὸ Ἑπειρωτικὸ παροιμιακὸ τοῦ Δεσπότη, πού εἶναι κι ὁ στόχος μας. Τὸ ἔχω ἀκούσει πρὶν ἀπὸ χρόνια, ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ ἀείμνηστου Καθηγητῆ, τοῦ Ἀριστοτέλειου Πανεπιστημίου, Πέτρου Κόκορου, ἀπὸ τὸ Κουκούλι, τοῦ Ζαγορίου.

Ὁ σοφὸς Καθηγητὴς πού ἄφησε ἐποχὴ γιὰ τὴν ἐπιστημονικὴ του ἐμβρίθεια καὶ τὴ διδασκαλία, ἦταν καὶ ἐξαιρετικὸς ἀφηγητὴς, μὲ χαριτωμένο χιοῦμορ. Ἔλεγε λοιπὸν, πὼς κάποτε σὲ μιὰ μεγάλη ἐπιδημία, ἓνας Δεσπότης στὴν Ἑπειρὸ — ἔ, ἄνθρωπος εἶναι κι ὁ Δεσπότης καὶ σκιάζεται τὸ θάνατο — ἀφοῦ

εὐλόγησε τὸ ποίμνιο, πῆρε τὸ Διάκο κι ἀνηφόρησε πρὸς τὰ ψηλά βουνά. Ἔψαξε σ' ὄλες τὶς κορφές, θρῆκε ἓνα Μοναστήρι, τὸ πιὸ ψηλό, καὶ κάθισε ἐκεῖ μὲ τοὺς μοναχοὺς. Στὰ ψηλώματα δὲ φτάνει ἡ ἀρρώστια. Δὲν τὴ σηκώνει ὁ καθαρὸς ἀέρας καὶ τὰ θράχια. Ἔμεινε λίγους μῆνες μὲ προσευχὲς καὶ παρακλήσεις, κι ἔπειτα ἔστειλε τὸ Διάκο, καθὼς ὁ Νῶε, μετὰ τὸν κατακλυσμὸ, τὴν περιστερὰ, νὰ κάνει μιὰ γύρα στὴν πόλη καὶ νὰ τοῦ φέροι τὰ νέα. Πῆγε ὁ Διάκος, ρώτησε, εἶδε, ἔμαθε, καὶ γύρισε μὲ «κλάδον ἐλαίας» κατὰ τὴ γνώμη του.

— Πᾶμε Σεβασμιώτατε, ἔφυγε ἡ ἀρρώστια. Ὅλοι — ὅσοι ἀπόμειναν — καλὰ εἶναι καὶ πάνουν στὶς δουλειές τους.

—Ἔφυγε γιὰ καλὰ, πέρα γιὰ πέρα ,τέκνον μου; — ρώτησε ὁ Δεσπότης.

—Ἐ, σχεδόν, μοναχὰ ἓνα τσιὰτ κι ἓνα πᾶτ ἀκούγεται. Δηλαδή, ποῦ καὶ ποῦ κανένα κροῦσμα.

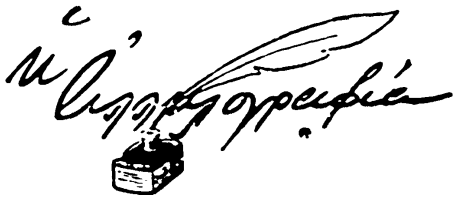
— Καλὰ θρὲ εὐλογημένε, κι ἂν αὐτὸ τὸ τσιὰτ εἶσαι ἐσὺ καὶ τὸ πᾶτ ἐγώ, τότε τί γίνεται;

Κόκκαλο ὁ Διάκος!

Ἔτσι ἔμειναν ἀκόμα καιρὸ, ὥσπου ἔφυγε ὀλότελα ἡ ἀρρώστια, κι ἀπόμεινε πίσω της μόνο αὐτὸ τὸ παροιμιακὸ «Τσιὰτ» καὶ «Πᾶτ» γιὰ νὰ μολογιέται. Κάτι τέτοια δὲ φεύγουν εὐκολα. Μένουν καὶ μᾶς δένουν μὲ τὰ περασμένα.

Ἡπειρωτικὴ Πνευματικὴ Ζωὴ καὶ Κίνηση

◆ Γράφομε καὶ μᾶς γράφουν

◆ Στέλλομε καὶ μᾶς στέλνουν

ΑΙΩΝΙΟΙ ΗΠΕΙΡΩΤΕΣ

Κύριε Μαμμόπουλε.

Σὰς στέλλω μία φωτογραφία τοῦ θαυμάσιου καὶ χρυσοκέντητου ἱεροῦ Ἐπιταφίου τῆς Μητροπόλεως Ἀθηνῶν, κατασκευασθέντος εἰς Βιέννην, δωρεὰ τοῦ γνωστοῦ Ἡπειρώτη καὶ ἐκ τοῦ χωρίου Κουκούλι τοῦ Ζαγορίου εὐεργέτου Ἀλεξίου Πλακίδα.

Ὁ παραπάνω ἱερὸς Ἐπιτάφιος ἐκτίθεται κατὰ τὴν Μ. Παρασκευὴν εἰς προσκύνησιν εἰς τὸν ἱ. ναὸν τῆς Μητροπόλεως Ἀθηνῶν καὶ λιτανεύεται κατὰ τὴν μεγαλοπρεπῆ καὶ ἐπίσημον ἐκφορὰν τὴν νύκτα τῆς ἰδίας ἡμέρας.

Εἰς τὸ κάτω μέρος τοῦ Ἐπιταφίου ἀναγράφεται ἡ ἐξῆς χαρακτηριστικὴ ἀφιέρωσις μὲ χρυσοκέντητα μεγάλα γράμματα.

«ΑΦΙΕΡΟΙ ΚΑΙ ΤΟΝ ΙΕΡΟΝ ΕΠΙΤΑΦΙΟΝ ΤΟΥΤΟΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΝ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΑΘΗΝΩΝ Ο ΑΠΟ ΚΩΜΟΠΟΛΕΩΣ ΚΟΥΚΟΥΛΙ ΤΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΚΑΤΑΓΟΜΕΝΟΣ ΚΟΜΗΣΟΣ ΑΛΕΞΙΟΣ ΠΛΑΚΙΔΗΣ ΠΡΟΣ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΝ ΑΥΤΟΥ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΣΥΓΓΕΝΩΝ. ΧΡ.; ΕΙΣ ΒΙΕΝΝΑΝ».

Ἡ ὡς ἄνω ἀφιέρωσις τὴν λέγει νομίζω ἔλα. Ἐπιπροσθέτως ὡς φαίνεται ἀπὸ τὴν ἀφιέρωσιν τῶν παραπάνω καὶ γνωρίζω

ὅτι Πλακίδα εἶκαμε καὶ ἄλλας δωρεὰς εἰς τὴν Μητρόπολιν Ἀθηνῶν, ὡς θαυμάσιο Εὐαγγέλιο κλπ. Εἰς δὲ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἀρχιμανδρείου εἰς Ἰωάννινα κατασκευάσθη δαπάναις τοῦ ὀφραιοτάτου μαρμάρινος τέμπλου.

Ἐὰν ἐγκρίνετε μπορεῖτε νὰ δημοσιεύσετε στὸ Ἡπ. Δελτίο τὴν παραπάνω φωτογραφία.

Ἀθήνα 18.3.85

Κ. ΚΑΤΣΙΚΗΣ

ΑΠΗΧΗΣΕΙΣ

Ἡγουμένησα 12 Μαΐου 1985

Π ρ ὀ ς

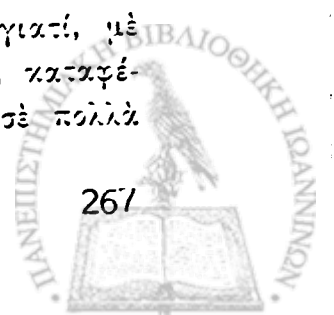
Τὴν «ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ»

Κύριε Μαμμόπουλε,

Ἀπὸ τὸ Γενάρη τοῦ 1985 διαδύξω τὴν «ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» — τὸ Δελτίο τῆς Πνευματικῆς Ἐνημερώσεως καὶ κυρίως τὰ σχετικὰ καὶ ἄμεσα θέματα μὲ τὴν ζωὴ μας, ὅπως τὸ: «Ἄξις Ἡπειρωτάκι» Δημήτριος Χρ. Γιαννόπουλος» τοῦ κ. Ἀναστάση Παπαγγέλη...

Ἐπὶ πρῶτον τὸ κάτω ἄλλο ἀντιφάρμακον στὴν ἐποχὴ μας, στὴν ἐποχὴ τῆς κλιματικῆς καὶ τῆς ὕλης.

Εἰστε ἄξιον συγχαρητηρίων, γιατί, μὲ τὰ ὑπέροχα πατριωτικὰ θέματα, καταφέρετε νὰ χαρίσετε ἄφθονο φῶς σὲ πολλὰ

θέματα στον κόσμο της 'Ηπείρου και στην παιδική οντότητα.

Συγχαίρω επίσης με τη σειρά όλους τους συνεργάτες σας. Προχωρείστε με τον ίδιο ένθουσιασμό από έργο που αναλάβατε.

Πιστεύω πως πάντα δὲν ἔλειψαν οἱ προσωπικότητες ἀπὸ τὸν τόπο μας, πού ἀγαπῶσαν καὶ ἀγαποῦν τὴ γενέτειρά τους, τόσο οἱ λογοτέχνες καὶ οἱ ποιητές, ὅσον καὶ οἱ ζωγράφοι... Χαίρομαι πού μοῦ δίνετα: ἢ εὐκαιρία νὰ ἐνημερώνομαι γιὰ τόσο ὠραία θετικά στοιχεία γύρω ἀπὸ τὸν κόσμο τῆς 'Ηπείρου καὶ κατ' ἐπέκτασιν τῆς Ἑλλάδος. Θὰ ἤθελα κι ἐγὼ μὲ τὴ σειρά μου νὰ σᾶς γνωρίσω ὅτι πέρα ἀπὸ τὸ 27χρονο διάστημα τῆς δασκαλικῆς μου ζωῆς, ἀσχολοῦμαι καὶ μὲ τὴ «Ζωγραφική» (Χαλκογραφία, Σινική μελάνη, Κάρβουνο, Ἀκουαρέλλα, Τέμπερ, Βιτρώ..).

Μὲ τίς Ἐκθέσεις μου τίμησα (ἀπὸ πρῶτα μὲ τίμησαν ὅλοι οἱ συμπατριῶτες μου) τὴν Πατρίδα μου: Ἡγουμενίτσα, Γιάννενα, Πρέβεζα... καὶ τὸν ἐρχόμενο Ἰούλιο σκοπεῖω νὰ ἐκθέσω πάλι τὴν Ἡγουμενίτσα. Ἐνα πάρα πολὺ μικρὸ δείγμα τῆς δουλειᾶς μου εἶναι τρεῖς μικρογραφίες φωτοτυπίας πού σᾶς στέλλω: «Τὸ Τσοπανόπουλο, Ἡ Ληριμονιά καὶ Ἡ Παναγία» ἢ ἐκκλησία τοῦ χωριοῦ μου Ἁγίας Κυριακῆς (Ποπόδου), πού γεννήθηκα, κουναρῆθηκα καὶ μεγάλωσα.

Εὐχομαι νὰ προκόβει τὸ πρωτοπόρο σας ἔργο πού εἶναι μιά ἀπὸ τίς μεγαλύτερες προσφορές καὶ πιστεύω πως ὅλοι μας μὲ τὸ δικό μας τρόπο μπορούμε νὰ προσφέρουμε ὁ καθένας τὴν πέτρα τῆς οἰκοδομῆς στὸ ἔργο σας.

Μὲ πολλὴ ἐκτίμησιν
ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΠΑΠΠΑΣ
Διδάσκαλος

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΕΣ

...Πολλὰ γαὶ ὠραία βιβλία γράφτηκαν καὶ γράφονται ἀναφερόμενα στὰ ἔθνη καὶ ἔθιμα τοῦ ἠπειρωτικοῦ λαοῦ!...

Ἐνα ὅμως πρόσφατο βιβλίον τοῦ πατριδολάτρη - Ἡπειρώτη — Γεωργίου Κούνδουρου μὲ τὸν τίτλον — «Ἄλλοτινὰ καὶ ἄξέχαστα» — ἦρθε νὰ συμπληρώσει κατὰ πρωτότυπον τρόπο, τὸν πλοῦτον τῆς ἠπειρωτικῆς παράδοσης.

Ἡ Πόβλα — ἓνα μικρὸ ἄγρον ἀλλὰ ὁμορφὸ χωριὸ τῆς Ἡπειρωτικῆς - Θεσπρωτικῆς γῆς — ζωντανεῖ μὲσα ἀπὸ τὴ πένα τοῦ Γεωργίου Κούνδουρου.

Ζωντανεῖ τὸ ἱστορικὸν τῆς, τὰ ἔθνη καὶ ἔθιμά τῆς. Ζωντανεῖ τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου, οἱ δυνατοί, ἥρεμοι καὶ δημιουργικοὶ Ποβλιῶτες.

Ζωντανεῖ οἱ θρύλοι καὶ τὰ περιστατικά, ἢ ἀρετὴ καὶ ἢ ἀνδρεία στοὺς δύσκολους χρόνους τῆς σκλαβιάς...

Ζωντανεῖ: ἢ ἀνεπανάληπτη ἐποχὴ τῆς ἀπλότητος, τῆς ἀγάπης, τῆς Χριστιανισμῆς καὶ τῆς ἀνθρωπιᾶς!...

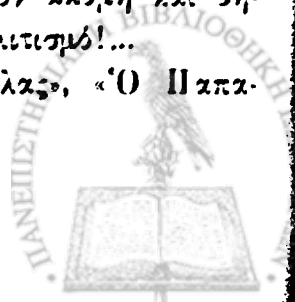
Πάνω ἀπ' ὅλα ὅμως ἀνασταίνει: τὴ γλῶσσα μας, πού τὴ μεταφέρει μὲ ὅλη τῆς τὴ χάρη, στὸ νοῦ μας, στὴς ψυχῆς, στὴν καρδιά, καὶ στὰ συναίσθηματά μας.

Μ' αὐτὴ τὴ γλῶσσα, συγκινούμαστε καὶ μ' αὐτὴν συζοῦμε τὰ περασμένα!...

...Ἀνασταίνει καὶ ἐκφράζει τὴ γλῶσσα τοῦ χωριοῦ μας, τὴ γλῶσσα γενικώτερα τοῦ λαοῦ μας.

Μὲ φυσικὴ καὶ εὐχάριστη ροὴ στὸ κείμενον παρουσιάζει ἀπλὰ γλαφυρὰ ἀλλὰ καὶ μὲ δικό του τρόπο, ἓνα χωριὸ — μιά ζωὴ — μιά κοινωνία μὲ ὅλα ἐκεῖνα τὰ θαυμάσια στοιχεία πού κοσμοῦν ἀκόμη καὶ σήμερον τὸ λαϊκὸν μας πολιτισμὸν!...

«Ἡ ἱστορία τῆς Πόβλας», «Ὁ Παπα-

χρίστος», «Ὁ Νικολός», «Ὁ Ἀγγέλιη -
πειρασμός», «Χριστουγεννιάτικη ἱστορία»,
εἶναι πράγματι «Τ' ἄλλοτινὰ κι' ἀξέχα-
στα»!...

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ Μ. ΤΣΙΓΚΟΣ
Δάσκαλος

Ἕνα βιβλίο ἐκπληξῆ, γιατί τὸ βιβλίο
ΑΛΛΟΤΙΝΑ ΚΙ ΑΞΕΧΑΣΤΑ τοῦ Γιώρ-
γου Κούνδουρου ἐκπλήσει τὸν ἀναγνώστη
καὶ τὸν κάνει μὲ τὰ φτερά τῆς φαντασίας
του νὰ ταξιδεύει σ' ἐκείνους τοὺς τόπους
τῆς Ἠπείρου καὶ νὰ ζεῖ καὶ τ' ΑΛΛΟ-
ΤΙΝΑ καὶ τ' ΑΞΕΧΑΣΤΑ πού ἔζησε στὰ
παιδικὰ του χρόνια ὁ συγγραφέας καὶ πού
τόσο γλαφυρὰ μᾶς περιγράφει στίς 217
σελίδες του.

Λέει ὁ Κρυστάλλης στὴν «Ἐνιτιὰ» του:

«Κι' ἂν ἔρθη μέρα ἀγλύκαντη στὰ ξέ-
να νὰ πεθάνεις,
παιός θὰ βρεθῆ στὸ πλάϊ σου τὰ μάτια
νὰ σοῦ κλείσει;
Παιός θὰ σοῦ λούσει τὸ κορμί καὶ θὰ
σὲ σαθωνώσει;
Καὶ παιός μὲ πόνο θὰ ριχτεῖ στὸ νε-
κροκρέβατό σου;
Ἄχ! πῶς τοὺς θάφτουν ν᾿ἄξερές καὶ
πῶς τοὺς πᾶν' τοὺς ξένους!
Χωρὴς λιθάνι καὶ κερὶ, χωρὴς παπᾶ
καὶ ψάλτη...»

Καὶ ὁ Γιώργος Κούνδουρος, σὰν νέος
Κρυστάλλης, ἀρχίζοντας τὸ βιβλίο του
μὲ τὸ μοιρολόι γιὰ τὴ χαμένη ἀδερφή
του, σκλάβια στὴν Ἄλθανία, σὲ συγκλο-
νίζει:

«Καμπάνα δὲν ἐλάλησε λυπητερὰ γιὰ
σένα,

μονάχα ἦρθε ἓνα πουλί, ἦρθε ἓνα πε-
ριστέρι,
ἔκατσε στὸ παρόθυρο λυπητερὰ μὲ
λέει:

—Ἡ Δέσπω σου ἀπέθανε, ἡ ἀδερφή
σου πάει.

Δίχως παπᾶ τὴ θάψανε, δίχως Σταυ-
ρὸ καὶ ψάλτη...»

Καὶ συνεχίζει παρακάτω στὸ ἴδιο μοι-
ρολόι:

«Σηκώθηκα κι' ἀνέβηκα ἀπάνω στὴ
Μουργκάνια
κι' ἀγνάντεψα κατὰ καμπῆς στὸ μαῦρο
Ἐλμπασάνι,
κι' εἶδα ἓνα μαῦρο σύννεφο, μαῦρο σκο-
τεινιασμένο...».

Μ' αὐτὸ τὸ μοιρολόι στὴν πρώτη σελί-
δα ἀρχίζει τὸ διάθεσμά τοῦ βιβλίου ὁ ἀ-
ναγνώστης, γιὰ νὰ συνεχίσει στὴ δεύτε-
ρη, μπαίνοντας στὸ χωριό, στὴν Πόβλα,
πού γεννήθηκε καὶ ἔζησε τὰ παιδικὰ του
χρόνια ὁ συγγραφέας, μαθαίνοντας τὰ
στοιχειώδη γράμματα στὸ Σχολεῖο τοῦ
χωριοῦ του καὶ πλουτίζοντας τὶς γνώσεις
του κοντὰ στὸν Παπαχρήστο, κάνοντας
ὅλες τὶς δουλειές τῆς ἐκκλησίας, ἀπὸ τὸ
ἄναμα τῶν καντηλιῶν, τὸ σβήσιμο τῶν
κεριῶν καὶ τὸ ψάλσιμο.

Μετὰ κάνει μιὰ ὑπορικὴ διαδρομὴ τῆς
Πόβλας ἀπὸ τὰ πολὺ παλιὰ χρόνια καὶ
τὴ συμπληρώνει μὲ τὴ γεωγραφικὴ τῆς
παράσταση, μέσα ἀπ' τὴν ὁποία προβάλλει
τὸ αἱματοποτισμένο καὶ στοιχειωμένο
ἀπ' τοὺς γενναίους καταδρομεῖς βουνὸ τῆς
Μουργκάνιας, πού δεσπόζει τοῦ χωριοῦ
καὶ ὀρθώνεται μεγαλόπρεπα πάνωθὲ του.
Τὴν κορφὴ του, χαμένη τὶς περισσότερες
μέρες τοῦ χρόνου μέσα στὰ σύννεφα, ἀν-
τικρύζουν καθημερινὰ οἱ Ἠπειρώτες καὶ

οί έντεϋθεν τών συνόρων λεύτεροι· και οί έκείθεν τών συνόρων σκλάβοι· "Έλληνες. Οί πρώτοι με τόν πόθο νά ανταμώσουν τούς σκλαβωμένους συγγενείς και φίλους. Και οί δεύτεροι με τή λαχτάρα νά δια-έσουν τήν κορφή τής Μευργάνας για νά έρουν τή λευτεριά τους στη λεύτερη Πα-τρίδα. Μά ή κορφή του θουνού είναι συμ-ματόπλεχτη και άδιάβατη, γιατί άποτε-λει τήν συνοριακή γραμμή τής χύρας μας με τήν Άλβανία, πού άκοίμητοι τήν φρουρούν πάνοπλοι οί στρατιώτες της.

Παραστατικότατος είναι ο συγγραφέας στις περιγραφές του για τó χωριό του, πού τις πλαισιώνει με μεγάλο αριθμό φω-τογραφιών. Σκιαγραφεί τούς συντοπίτες του, αναλύει τήν ψυχρόσύνησά τους και με τούς ιδιωματοισμούς, πού χρησιμοποιεί σε συνεπαίρνει. Τις περιγραφές του τις συμπληρώνει με τις ανακαλύψεις του, ύ-στερα από πολύκαιρες έξερευνησεις της γύρω από τó χωριό του περιοχής. "Έτσι έβρισκε — μαζί με τούς παιδικούς του συν-τρόφους — τόν Τσαμιαντά, τó Βυζαντινό Μοναστήρι του "Αι Γιώργη της Καμί-τζιανης και άλλα. Και οί προλήψεις τών συγχωριανών του έχουν τή θέση τους στο βιβλίο του, άκόμη και τά φαντάσματα, όπως συμβαίνει σ' όλη τήν ύπαιθρο χώρα, διαδραματίζουσιν κάποια ρόλο στη ζωή τών Ηοβλιανών και της γύρω περιοχής.

"Ένα κεφάλαιο είναι αφιερωμένο στον παπά της Πόβλας, τόν Παπαχρήστο. Ήταν ó πνευματικός του πατέρα. Πιό πολλά διδάχτηκε έχοντας δάσκαλο τόν Παπαχρήστο, παρά στο σχολείο του χω-

ριού. Για τούτο και ή πίστη του συγγρα-φέα στη βιβλική μορφή του Παπαχρή-στου και στην άγιοσύνη του δεν έχει πε-ριορισμό, γεγονός πού φανερόνεται από τις πενήντα σελίδες πού του αφιερώνει.

Γενικά τ' ΑΛΛΟΤΙΝΑ ΚΙ ΑΞΕΧΑ-ΣΤΑ είναι ένα πολύ αξιόλογο βιβλίο. Εί-ναι τó ξέσπασμα μιās άγνης ψυχής, για-τί όσα γράφει σ' αυτό τó βιβλίο του ó Γιώργος Κούνδουρος και πού τόσο προκα-λούν τó ενδιαφέρον του άναγνώστη, δεν είναι τίποτ' άλλο παρά τó καθρέφτισμα της άδολης, άγνης και γιομάτης λατρείας γά τόν τόπο του και τούς συντοπίτες του, ψυχής του...

Δέν κρίνω παράκαιρο νά αναφερθώ και στην «ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» και πρό παντός στον κ. Άλέξανδρο Μαι-μόπουλον, ψυχή της Έταιρείας, πού άγ-κάλιασε τó βιβλίο του Γιώργου Κούν-δουρου, τó υιοθέτησε, τó εξέδωσε και τó κυκλοφόρησε. Τó ενδιαφέρον τους πού έκ-δηλώνεται όχι μόνον για τούς Ήπειρώ-τες του έλληνικού χώρου, αλλά και για τούς πέραν τών συνόρων σκλάβους άδει-φούς και τούς Ήπειρώτες της διασποράς ανά τόν πλανήτη μας, θά πρέπει ν' άπο-τελέσει παράδειγμα προς μίμηση και για τις άλλες τοπικές Έταιρείες και Όμο-σπονδίες ανά τήν Έλληνικήν Έπικρά-τειαν και νά άγκαλιάζουν κι' αυτές, όπως και ή «Ήπ. Έταιρεία», κάθε έκδήλωση πολιτιστική, προοδευτική και άτόμων κά-πειων ταλέντων, πού παλεύουν νά διακρι-θούν στις τέχνες και στα γράμματα.

ΠΕΤΡΟΣ ΚΑΒΟΥΡΗΣ

**Τό λειμονάκι τ' άγουρο τρίβετο νά μυρίζη
και τή μικρή τήν κοπελιά φίλα την κι άς σε βρίζει**

Ἐσωτερικὴ Ζωὴ καὶ Κίνησις

Οἱ χρηματικὲς εἰσφορὲς πρὸς τὴν
 "Ἡπειρωτικὴ Ἐταιρεία,, ἐκπίπτουν
 στὶς Δηλώσεις Φόρου Εἰσοδήμα-
 τος.

ΣΥΝΩΣΤΙΣΜΟΣ ΕΙΣΦΟΡΩΝ ΣΥΝΩΣΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

Μὲ βαθειὰ συγκίνησις συντάσσομε αὐ-
 τοὺς τοὺς πίνακες εἰσφορῶν. Εἶναι τὸ ὀ-
 ξυγόνο τῆς Ἐταιρείας. Εἶναι τὰ φτερά
 τῆς. Κοινωνικὸς Πνευματικὸ Ἰδρυμα ἢ
 Ἐταιρεία. Δημόσια ἢ διαχείρισή τῆς σὲ
 ὑάλινη σφαῖρα «περιστρεφομένη καὶ παν-
 ταχόθεν ὁρατὴ». Δὲν πληρῶνει οὔτε μο-
 νόλεπτο ἢ Ἐταιρεία σὲ μισθοὺς καὶ ἀ-
 μοιβὰς καὶ ἔχει ἐλαχιστοποιήσει τὰ διοι-
 κητικὰ τῆς ἐξόδα, ἀφοῦ τὸ Δ. Συμβούλιον
 μὲ ἐφημερία σὲ ἐθαλοντικὴ βάση διεξά-
 γει τὴ διοικητικὴ ὑπηρεσία.

Δὲν ἔχει «Χρεῶστες» ἢ Ἐταιρεία. Δὲν
 ἔχει «Πιστωτές». Κανενὸς τὴν πόρτα δὲν
 ἐθρόνησε. Δὲν κρατεῖ λογαριασμοὺς «Ὁ-
 φειλετῶν». Ὅ,τι προσφέρεται εἶναι αὐτο-
 προαίρετο καὶ καλοδεχούμενον. Τὸ ραβδί
 τοῦ διακονιάρη, ὅταν ὑπηρετεῖ κοινωνι-
 κὰς σκοποὺς γίνεται στὰ χεῖρα τοῦ Διοι-
 κητικοῦ Συμβουλίου ἡγεμονικὸ Σκῆπτρον.

Κρίκοι τῆς ἀλυσίδας τῆς ἀγάπης αὐ-
 τὸν τὸν μῆνα εἶναι οἱ:

Ὁ τακτικὸς μας φίλος πολιτικὸς συνταξιούχος κ. Δημησθ. Παπα- δόπουλος γιὰ τὸ Δελτίον	300
Ὁ κ. Σπ. Μήτσης - Κυρίτσης ὁ- μοίως	1000

Ὁ κ. Ἰωάννης Κώτσιος ὁμοίως	500
Ὁ ὁμότιμος Καθηγητὴς τοῦ Πα- νεπιστημίου κ. Βασίλ. Βαλαώρας «μικρὴ συνδρομὴ» γιὰ τοὺς με- γάλους σκοποὺς τῆς Ἡπειρωτι- κῆς Ἐταιρείας ἐτήσια	3000
Ἀκριφνῆς φίλος τῆς Ἐταιρείας ὁ κ. Λεωνίδα; Πάντος ἀπὸ τὰ Κισθῖνα τῆς Ἀττικῆς, γιὰ τοὺς γενικωτέρους σκοποὺς	2000
Ἡ κυρία Εὐαγγελία Παπανίδου γιὰ «ἐνίσχυση τοῦ Δελτίου τῆς Ἐ- ταιρείας»	1000
Ἡ κυρία Σοφία Πέτροβα ὁμοίως	1000
Ἡ κυρία Ματίνα Χρ. Παπασταύρου γιὰ τὸ Δελτίον	1000
Ἡ κυρία Ἐλπίς Ἡλία ὁμοίως	500
Ὁ κ. Σπύρος Ρίζος, διευθυντὴς Οἰκονομικῶν Ἐφοριῶν γιὰ τοὺς γενικωτέρους σκοποὺς	1000
Ὁ συγγραφέας, τ. Δήμαρχος Ἄρ- τας κ. Γιάν. Παπαδασιλεῖου ὁ- μοίως	1000
Ὁ κ. Κώστας Γέγιος γιὰ τὸ Δελτίον	1000
Ὁ κ. Κων. Φωτόπουλος, ἱστορικὸς συγγραφέας γιὰ τὸ Δελτίον	600
Ὁ ἐπίτιμος Ἐκπαιδευτικὸς Σύμβου- λος κ. Θεμ. Βαρδάκης γιὰ τοὺς γενικωτέρους σκοποὺς	1000
Ὁ ὑποστράτηγος ἐ.ἀ. κ. Σωτ. Ἀνα- γνωστόπουλος ὁμοίως	2000
Ὁ Δάσκαλος κ. Στυλ. Παπᾶς γιὰ τὸ Δελτίον	1000
Ὁ κ. Κ. Ἀδαμίδης ὁμοίως	500
Ὁ κ. Σπυρίδων Βλάχος γιὰ τοὺς γενικωτέρους σκοποὺς	2000

εκδόσεις
που συμβάλλουν
στην πολιτιστική
ανάπτυξη
του τόπου μας

**ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**

